

Står svensk klimatpolitik på (o)jämliga grunder?

En intersektionell diskursanalys av Grön Infrastruktur

Is Swedish climate policy founded on (un)equal grounds?

An intersectional discourse analysis of Green Infrastructure

Annika Andersson

Mänskliga rättigheter
Kandidatnivå
15hp
Vårterminen 2018
Handledare: Henrik Andersson

Abstract

The aim of this essay is to create an understanding of how discourses of power structures are visible in Swedish climate policy, using a discourse analysis and an intersectional perspective. The empirical material underlying the study is based on the European as well as the Swedish strategy for Green Infrastructure and therewith Norrbotten's Action Plan for Green Infrastructure. The discourses are delimited to investigate how gender, class, ethnicity and non-human others are both explicitly and implicitly visible in the documents analyzed.

In order to full fill the purpose of the essay it was examined which discourses that appeared in the chosen material as well as how the discourses could be analyzed from an intersectional perspective. Furthermore, the paper asked which interests that were reflected in the material and what consequences that might result in. The result of the essay shows that Swedish climate policy is based on an overall dominant discourse where uneven social conditions are reproduced and maintained.

Keywords: *discours analysis, feminism, Green Infrastructure, intersectionality, climate policy, powerstructures*

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att utifrån ett intersektionellt perspektiv samt en diskursanalytisk metod skapa förståelse för hur diskurser av maktstrukturer är synliga i svensk klimatpolitik. Det empiriska material som ligger till grund för studien utgår från den europeiska såväl som den svenska strategin för Grön Infrastruktur, samt Norrbottens handlingsplan för Grön Infrastruktur. Diskurserna avgränsas till att undersöka hur kön, klass, etnicitet samt icke-mänskligt annat är såväl explicit som implicit synligt i dokumenten.

För att uppnå syftet undersöktes vilka diskurser som framträdde i det valda materialet, samt hur de kunde analyseras utifrån en intersektionell teori, vidare undersöktes vilka intressen som speglades i materialet, samt vilka konsekvenser det leder till. Uppsatsens resultat visar att svensk klimatpolitik baseras på en övergripande dominerande diskurs där ojämlika sociala förhållanden reproduceras och upprätthålls.

Nyckelord: *diskursanalys, feminism, Grön Infrastruktur, intersektionalitet, klimatpolitik, maktstrukturer*

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	2
1.2 Problemformulering och syfte	3
1.3 Frågeställningar	4
1.4 Material	5
1.5 Avgränsningar	5
1.6 Disposition	6
2. Tidigare forskning	8
2.1 Feminism, intersektionalitet och klimatet	8
2.2 Forskningsutrymme	11
3. Teori	12
3.1 Intersektionalitetens ursprung	12
3.2 Teoretiskt ramverk	13
3.3 Begreppsdefinition	14
4. Metod	18
4.1 Diskursanalys	18
4.2 Analysverktyg	20
4.3 Systematiseringsprocess	22
5. Analys	25
5.1 Intersektionella perspektiv i dokumenten	25
5.2 Diskursernas utformning	27
5.2.1 Ekonomi.....	27
5.2.2 Stad kontra landsbygd.....	30
5.2.3 Människa och icke-mänskligt annat	33
5.2.4 Kunskap om naturen	34
5.2.5 Urfolk.....	37
5.3 Knutpunkter	39
6. Diskussion	40
6.1 Resultatdiskussion	40
7. Slutsats	46
7.1 Står svensk klimatpolitik på (o)jämliga grunder?	46
7.2 Förslag på framtida forskning	48
Referenslista	49

1. Inledning

If we want to create a truly sustainable future, we must think about social inequalities as much as we think about environmental problems, and we must understand their interrelations.¹

Citatet ovan beskriver korrelationen mellan social ojämlikhet och klimatförändringar som två aspekter, vilka måste ses i relation till varandra. FN:s globala mål, Agenda 2030, såväl som dess föregångare, Milleniemalet, är ett starkt bevis på att en hållbar världsutveckling har sin grund i en politik där sociala, ekonomiska och miljömässiga frågor ses som oskiljaktiga parter vilka ständigt måste interagera med varandra². Hur situationen ska hanteras är, som nämnts, en högst politisk fråga och ett flertal internationella överenskommelser visar hur världens ledare förhåller sig till den. Sverige är en av de stater som åtagit sig att arbeta aktivt med miljöfrågor och är därutöver även ett självutnämnt föregångsland i detta arbete³.

Trots att klimatförändringar kan sägas vara något som drabbar alla människor är det ett faktum att alla inte drabbas i samma utsträckning eller på samma sätt. Exempelvis är delaktighet i den politiska, ekonomiska och sociala sfären avgörande aspekter för i vilken utsträckning det förändrade klimatet påverkar varje individ.⁴ Kvinnor, urfolk och människor som lever under sämre ekonomiska förutsättningar är några av de grupper som identifierats som speciellt sårbara i förhållande till klimatförändringar, detta eftersom dem i många fall inte har lika stor tillgång till just politisk, ekonomisk och social delaktighet. Att ett förändrat klimat drabbar vissa hårdare än andra kan i värsta fall leda till att stora delar av världens befolkning inte får sina mänskliga rättigheter uppfyllda. Ur ett perspektiv av exempelvis urfolks rätt att fortleva, kan det till och med handla om att människor får sina rättigheter kränkta när klimatet förändras.⁵ För att uppnå en hållbar världsutveckling är det därmed högst relevant att ekonomiska, sociala och miljömässiga komponenter ses tillsammans.⁶ Genom en intersektionell diskursanalys av svensk klimatpolitik synliggörs vikten av representation från- och rättigheter för, de människor som är mest utsatta i denna situation.

---

¹ Sturgeon, Noël (2009) *Environmentalism in popular culture: Gender, race, sexuality, and the politics of the natural*, s.5

² Regeringskansliet, *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*, hämtad 18 april 2018

³ Regeringen (den 22 April 2016) Åsa Romsons tal vid klimatmötet i New York, hämtat den 23 april 2018

⁴ UN Women Watch (2009), *Fact sheet on women, gender equality and climate change*, hämtad 4 maj 2018

⁵ Brandstedt, Eric & Bergman, Anna-Karin (2013), *Climate rights: feasible or not?* s.402

⁶ Regeringskansliet, *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*, hämtad 18 april 2018

Likväl som att varje människas rättigheter deklarerats i UDHR och anses vara universella och tillfalla varje människa ”utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt”⁷ behöver vissa människor av olika anledningar extra skydd. Detta behov har synliggjorts bland annat genom feministiska, antirasistiska och postkoloniala teorier, vilket senare resulterat i upprättandet av Kvinnokonventionen (CEDAW), Rasdiskrimineringskonventionen (CERD), samt Urfolksdeklarationen (UNDRIP). Konventionerna såväl som deklarationen syftar till att eliminera all form av diskriminering grundad på kvinnoförtryck, rasdiskriminering och postkoloniala strukturer av förtryck mot urfolk.

Den feministiska rörelsen har varit starkt pådrivande för att öka medborgerliga och politiska rättigheter för flera samhällsgrupper. Genom feministiska teorier utvecklades även vidare ett intersektionellt perspektiv där de maktstrukturer som ligger till grund för ojämlikhet framhävs⁸. Förståelsen för hur konstruktioner likt kön, klass och etnicitet ses i relation till varandra och till den strukturella makthierarki som skapar och reproducerar detta förhållande är förutsättningen för att uppnå en hållbar världsutveckling och därmed utgångspunkten för denna uppsats.

1.1 Bakgrund

I inledningen gavs en introduktion till uppsatsens ämnesområde och betydelse för studiet av mänskliga rättigheter. Nedan presenteras vidare en övergripande bakgrund till uppsatsens innehåll, detta i syfte att introducera vad som komma skall. Bakgrunden är såtillvida ett sätt att skapa förståelse och intresse för val av material.

FN:s konvention för biologisk mångfald (CBD) antogs år 1992 och har som målsättning att världens länder på ett hållbart sätt ska bevara och nyttja biologisk mångfald, samt rättvist fördela dess tillgångar. Med utgångspunkt i CBD-konventionen antogs vid FN:s tionde partsmöte i Nagoya, de så kallade Aichimålen, som en strategi för biologisk mångfald. Strategin innehåller 20 delmål, vilka ska införlivas mellan år 2011–2020 och syftar till att skapa och upprätthålla en värld som är i harmoni med naturen.⁹

Planetens välmående, såväl som mänsklig nytta uppges vara prioriterade och önskvärda effekter av strategins handlingsplaner.¹⁰ Till följd av Aichimålen upprättade EU och sedermera

---

⁷ United Nations (1948), *The Universal Declaration on Human Rights*, artikel 2

⁸ Ordet intersektionalitet används för att belysa hur olika maktordningar och strukturer påverkar och förstärker varandra i en beroendesituation. Begreppet förklaras mer ingående under rubriken Teori.

⁹ Naturvårdsverket, *CBD- Konvention om biologisk mångfald*, hämtad 23 april 2018

¹⁰ Proposition (2013/14:141) *En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster*, s.2 0

även Sverige en egen strategi för att uppnå målen. Den svenska regeringen uppger att de bakomliggande orsakerna till förlust av biologisk mångfald är av speciellt stor vikt för klimatpolitikens utformning,¹¹ genom strategin kan klimatförändringarna reduceras och därmed bidra till en hållbar utveckling för planeten.

Vidare i Aichimålen, speciellt i mål 14, läggs särskild vikt vid den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsters nytta för människor. Här beskrivs kvinnors, socioekonomiskt utsattas, samt ursprungliga och lokala samhällens behov av gynnsamma resultat av klimatanpassningsåtgärder.¹² I samband med att målen upprättades självutnämnde Sveriges regering dessutom sin egna satsning på urfolks rättigheter och feminism som en av de främsta och bästa i världen.¹³ Detta uttalande visar på en självsäkerhet och ett prioriterat socialt perspektiv på klimatfrågor, vilket är av intresse för uppsatsens diskussionsdel där dokumentens innehåll lyfts och diskuteras utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Nedan definieras begreppet Grön Infrastruktur utifrån den svenska propositionen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Definitionen klargör den svenska regeringens målsättning med strategin, vilket därmed synliggör hur Grön Infrastruktur ses ur regeringens perspektiv. Begreppet ”Grön Infrastruktur” innebär ett fokus på bevarande av mångfald och främjande av ekosystemtjänster, vilket syftar till att livsmiljöer och naturliga processer ska beaktas när planering, samt pågående förvaltning av naturresurser sker.¹⁴ Regeringen preciserar i proposition 2013/14:141 vikten av arbetet med Grön Infrastruktur på följande sätt:

En livskraftig eller återställd biologisk mångfald är en förutsättning för en ansvarsfull långsiktig ekonomisk utveckling och för mänskligt välbefinnande. Analogt kan förlorad biologisk mångfald och ekosystemtjänster leda till höga samhällsekonomiska kostnader. Att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald är därför investeringar i välbefinnande.¹⁵

1.2 Problemformulering och syfte

Under denna rubrik tydliggörs bakgrunden till materialets relevans för mänskliga rättigheter tillsammans med uppsatsens syfte och mål.

Som beskrevs ovan antog den Europeiska kommissionen, till följd av Aichimålen, ett politiskt verktyg för hållbar utveckling i form av en strategi för så kallat Grön Infrastruktur.

---

¹¹ Prop. 2013/14:141, s.49

¹² Convention on Biological Diversity, *Aichi Biodiversity Targets*, Target 14

¹³ Se Prop. 2013/14:141, s.41; Regeringskansliet, *Feministisk regering*, hämtad 12 maj 2018

¹⁴ Naturvårdsverket, *Grön infrastruktur*, hämtad 18 april 2018

¹⁵ Prop. 2013/14:141, s.16

EU-strategin syftar till att framhäva och utveckla ekosystembaserade lösningar, vilka resulterar i ekologiska, ekonomiska och sociala förmåner för såväl medlemsstaterna som dess medborgare.¹⁶ Naturvårdsverket fick sedan i uppgift av den svenska regeringen att ta fram riktlinjer för hur regionala handlingsplaner för Grön Infrastruktur ska utformas. Med start hösten 2018 ska de ses som ett naturligt sätt för län och kommuner att arbeta för biologisk mångfald och ekosystemtjänster i Sverige.¹⁷ Det är de svenska nyckeldokumenterna för denna strategi, tillsammans med EU:s dokument för implementering och effekter av Grön Infrastruktur som kommer att undersökas vidare i uppsatsen.

Syftet med uppsatsen är att skapa en förståelse och förklaring till diskursers effekt för svensk klimatpolitik genom att analysera om, eller hur ett intersektionellt perspektiv är synligt i europeiska, nationella och regionala dokument för Grön Infrastruktur. Den diskursiva relationen synliggörs genom klimatpolitik och intersektionalitet; avgränsat till *kön, klass, etnicitet* samt *icke-mänskligt annat*¹⁸. Studien kommer vidare att innefatta såväl explicit som implicit användning och synlighet av intersektionalitet i de utvalda dokumenterna.

Det intersektionella perspektivet används vidare för att lyfta fram eventuellt förtryck, samt sociala maktrelationer i analysmaterialet. Jämställdhet och jämlikhet blir här viktiga komponenter för en vidare diskussion om mänskliga rättigheter, samt avskaffandet av all sorts diskriminering. Målet med uppsatsen är att öka medvetenhet om ett socialt perspektiv på politik gällande klimatfrågor, samt att skapa ett underlag för vidare forskning i frågor som behandlar intersektionalitet i förhållande till klimatpolitik. Förhoppningsvis kan uppsatsen även bidra till insikter om hur ett mer jämlikt och hållbart samhälle kan skapas genom Grön Infrastruktur, och därmed bidra till att avskaffa diskriminering samt uppfylla de internationella överenskommelser Sverige åtagit sig att uppfylla.

1.3 Frågeställningar

De frågeställningar jag valt att utgå ifrån är:

- Vilka diskurser framträder i det valda materialet och vad åskådliggörs genom en intersektionell teori?
- Vilka intressen speglas i dokumenten, samt vilka konsekvenser följer av det?

---

¹⁶ European Commission (2016), *The EU Strategy on Green Infrastructure*, hämtad 5 maj 2018

¹⁷ Prop. 2013/14:141

¹⁸ Icke-mänskligt annat syftar till att representera allt levande som är icke-mänskligt, exempelvis växter och djur. Se vidare förklaring under rubriken Begreppsdefinition.

1.4 Material

Det material som ligger till grund för uppsatsens intersektionella diskursanalys är de fyra följande dokumenten: *Green Infrastructure, Implementation and Efficiency* framtagen av Institute for European Environmental Policy, propositionen (2013/14:141) *En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* och den så kallade Klimatanpassningsutredningen, benämnd SOU (2017:42) *Vem har ansvaret?* slutligen har jag valt att titta närmare på *Norrbottnens handlingsplan för Grön Infrastruktur*. Nedan presenteras ett kort förtydligande av varje material.

Det första analyserade dokumentet är som nämnts ovan en riktlinje framtagen av Institutet för europeisk klimatpolitik. Dokumentet syftar till att presentera och bedöma hur politiska beslut implementeras och effektiviseras för att stödja Grön Infrastruktur inom EU. Propositionen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster är framtagen år 2013 av Moderaterna och partiets före detta partiledare Fredrik Reinfeldt, tillsammans med Lena Ek vid Miljödepartementet. Syftet med propositionen är att skapa en vägledande strategi för att uppfylla såväl svenska som internationella miljömål. Fyra år senare presenterades den offentliga utredningen, vars formgivare var en sammansättning av företrädare från såväl den offentliga som den privata sektorn samt näringslivet. Blandningen av upphovskvinnor och upphovsmän från olika samhällsinstitutioner visar på en bred representation med varierande åsikter och tankar kring hur svensk klimatpolitik bör utformas, vilket med andra ord kan vara av relevans för analysens resultat.

För att skapa en förståelse för hur implementering av ramverket ser ut har jag vidare valt att undersöka Norrbottens handlingsplan för Grön Infrastruktur. Mitt val av län grundar sig i flera aspekter; Norrbotten är Sveriges till ytan största län med stor variation i vegetation, men också kulturellt¹⁹. En längre förklaring till val av material presenteras nedan under rubriker *Avgränsningar*.

1.5 Avgränsningar

I detta avsnitt presenteras uppsatsens avgränsningar. Eftersom klimatpolitik kan innebära många olika inriktningar har jag som beskrivits ovan valt att avgränsa materialet till de europeiska såväl som nationella och regionala strategier och handlingsplaner som ligger till grund för utformningen av Grön Infrastruktur. Detta i syfte att skapa en trattliknande formation och därmed större förståelse för de beslut som fattats. Det bör sedermera nämnas att jag har valt

---

¹⁹ Länsstyrelsen Norrbotten, *Om länet*, hämtad 18 april 2018

att utgå från detta material eftersom det är ett nytt klimatpolitiskt initiativ som visar hur Sveriges framtida klimatsatsningar kommer att se ut, samt hur besluten påverkar människor och natur. Dokumenten är en symbol för hur EU och sedermera även den svenska staten avser att arbeta för en hållbar klimatpolitisk utveckling.

Vidare, eftersom flera av de internationella överenskommelser som ligger till grund för den ”Gröna Infrastrukturens” ramverk belyser kopplingen mellan urfolk och klimat har det även betydelse för mitt val av material²⁰. En stor andel av det svenska urfolket, samer, stammar nämligen ur det geografiska området Norrbotten, vilket är betydelsefullt för min forsknings syfte att förstå och förklara diskursers och det intersektionella perspektivets relevans för klimatpolitiska beslut.

Att uppsatsen avgränsats till att utgå från en intersektionell teori med fokus på kön, klass, etnicitet och icke-mänskligt annat har sin grund i gruppernas tydligt framställda sårbarhet inför klimatförändringar, vilket är av högsta relevans för vilka klimatpolitiska satsningar som görs. En längre och mer djupgående förklaring till valet av den intersektionella teorin görs följaktligen under rubriken *Teori*.

De metodologiska avgränsningar som gjorts hänvisas till diskursanalysens lämplighet att undersöka hur användningen av olika begrepp och sedermera även diskurser upprätthåller och reproducerar sociala konstruktioner och strukturer av makt. Även en kritisk diskursanalys kan anses vara lämplig för uppsatsens ändamål, men eftersom den typen av metod innefattar såväl ett teoretiskt som metodologiskt ramverk, ansåg jag den inte vara varken adekvat eller kompatibel med den intersektionella teorin. Istället gjordes valet att kombinera teorin med diskursanalysen för att på ett givande sätt fokusera på uppsatsens mål, att öka medvetenheten om ett socialt perspektiv på klimatpolitik. Under rubriken *Metod* klargörs diskursanalysens vikt för uppsatsen, samt dess förenlighet med den intersektionella teorin.

1.6 Disposition

Uppsatsen består av åtta huvudsakliga kapitel. Först presenterades inledningen (1), där bakgrund, definition av Grön Infrastruktur, problemformulering och syfte, frågeställningar, material och avgränsningar behandlats. Avsikten med detta kapitel är att ge läsaren en bakgrund och överblick av uppsatsens disposition och utgångspunkt. Nästkommande kapitel (2) redogör för tidigare forskning där feminism, intersektionalitet och klimatet diskuteras. Här placerar jag mig själv i relation till det forskningsgap som redogjorts för. Vidare (3) presenteras uppsatsens

---

²⁰ Se United Nations (2015) *Paris Agreement* §135; European Parliament (2012) *Human rights and climate change: EU policy options*

teoretiska ramverk med utgångspunkt i intersektionalitetens ursprung tillsammans med en begreppsdefinition av valda perspektiv. I efterföljande kapitel (4) beskrivs uppsatsens metodologiska utgångspunkt tillsammans med det analysverktyg och den systematiseringsprocess som legat till grund för uppsatsens analys. Avsnittet därpå (5) består av uppsatsens kanske viktigaste del, analysen. Här analyseras det empiriska materialet med hjälp av i den information som framkommit i den tidigare forskningen samt det teoretiska och metodologiska ramverket. Det nästa sista kapitlet (6) i uppsatsen består i en diskussion av analysens resultat, följt av det sista och sammanfattande kapitlet (7) där forskningsresultatet redovisas tillsammans med ett par förslag på framtida forskning.

2. Tidigare forskning

Under denna rubrik kommer jag att redogöra för tidigare forskning, samt hur jag har placerat min studie i relation till den presenterade kontexten. Översikten framhåller relationen mellan samhällsstrukturer och klimat, samt hur en kan synliggöra hierarkiska förhållanden som underbyggande och avgörande för klimatpolitikens utveckling. Litteraturoversikten har sin utgångspunkt i kopplingen mellan klimatpolitik och sociologisk forskning, vidare presenteras feministisk, intersektionell, samt diskursanalytisk forskning på klimat(förändringar/politik). En översiktlig framställning av tidigare studier i ämnet klimat tillsammans med feminism, intersektionalitet och diskursanalys är vidare även användbart för att belysa de begrepp som genomsyrar uppsatsen och återfinns i min diskussion av analysdelens resultat. Valet av litteratur grundar sig i intentionen att presentera ett brett utbud på området intersektionalitet och klimat, varför översikten utgår från böcker och artiklar inom klimatpolitisk, feministisk och intersektionell forskning.

Den övervägande delen litteratur som kopplar samman ovanstående perspektiv är utarbetad från millennieskiftet och framåt. För att ge läsaren en legitim framställning av relevant litteratur är utgångspunkten därför denna tidsram. Nedan redogörs för respektive ämnesområde och avslutningsvis ges en kort sammanfattning av det forskningsutrymme översikten visat.

2.1 Feminism, intersektionalitet och klimatet

Nedan beskrivs forskning utförd av Sherilyn MacGregor (2010), Phoebe Godfrey (2012), Gill Allwood (2014), Anna Kaijser och Annica Kronsell (2014), samt Gunnhildur Magnusdottir och Annica Kronsell (2014). Samtliga forskare utgår från en feministisk teori där ett intersektionellt perspektiv anläggs.

Enligt flera forskare är klimatfrågan en viktig del av sociologins studiefält, eftersom vetenskapen visar på kopplingen mellan människa och miljö. Allwood samt Magnusdottir och Kronsell är exempel på författare som menar att det sociologiska perspektivet synliggör hur olika människor påverkar eller påverkas av klimatförändringar. Genom sociologisk forskning blir skillnader mellan innehåll och riktlinjer i politiska dokument och empirin påtaglig, och samtidigt ett bevis på att sociala och klimatorienterade frågor inte ofta ses tillsammans.²¹ Allwood reflekterar bland annat över att klimatpolitiskt fokus vanligen är ensidigt och

---

²¹ Magnusdottir, Gunnhildur & Kronsell, Annica (2014), *The (In)visibility of Gender in Scandinavian Climate Policy-making*, s.308

behandlar frågor om anpassning genom ekonomisk vinning och teknologiska lösningar, vilket utesluter andra möjligheter.²²

Centralt för forskning inom såväl sociologi och feminism som intersektionalitet är studiet av politisk struktur och handling utifrån begrepp som *normer*, *identitet* och *makt*. För ovan nämnda författare ligger fokus på att belysa hur identitetsbaserade strukturer skapar och upprätthåller makt som ett sätt att studera politik som behandlar miljöfrågor.²³ Vidare menar Magnusdottir och Kronsell att förståelsen för hur människor definierar klimatförändringar och därmed ser på sin egen och andras roll i relation till det blir synlig genom detta perspektiv.²⁴

Speciellt framgångsrik och väl citerad bland feministiska forskare är Sherilyn MacGregor. Hon utgår från ett kritiskt förhållningssätt och påtalar bland annat problematiken med att kvinnan homogeniseras och framställs som sårbar i förhållande till klimatförändringar. Homogeniseringen av kvinnor anges som betydande även ur perspektivet av dominans och makthierarkier inom gruppen. För MacGregor är den feministiska teorin såtillvida ett verktyg för att synliggöra de underliggande normer som är orsaken till rådande samhällsstrukturer, istället för att tala om anpassning till dess effekter.²⁵ Vidare använder hon sig explicit av en intersektionell diskursanalys för att undersöka hur tidigare forskning om klimatet benämner och (inte) använder sig av socialt skapade konstruktioner²⁶ och identiteter, enligt henne är metoden i detta avseende ett sätt att undersöka hur dominanta diskurser formar den klimatpolitiska debatten.²⁷

I samtliga artiklar framhåller upphovskvinnorna ovan vikten av jämlikhet och jämställdhet som en grundpelare för en hållbar utveckling. Det feministiska perspektivet på klimatfrågor är av högsta relevans för att minska ojämlikhet genom att ifrågasätta befintliga identiteter och dess påverkan på, och av klimatförändringar.²⁸ Författarna menar att kategorier av ett maskulint respektive feminint förhållningssätt leder till att hierarkiska strukturer styr klimatpolitikens utformning.²⁹ Med det menas exempelvis att kvinnor formas till omhändertagande personer, vilket uppmuntrar till större ansvarstagande gentemot sina medmänniskor, i kontrast till

---

²² Allwood, Gill (2014), *Gender mainstreaming and EU climate change policy*, s.9

²³ Se Allwood (2014), Magnusdottir & Kronsell (2014)

²⁴ Magnusdottir & Kronsell (2014), s.316-317

²⁵ MacGregor, Sherilyn (2010) *Gender and climate change: from impacts to discourses* (2010), s.228-229

²⁶ Med social konstruktion förstås hur identiteter skapas utifrån normer om hur någon/något är/bör vara, exempelvis antas urfolk ha specifik kunskap om naturen endast i egenskap av att tillhöra ett urfolk. Genom detta reproduceras och stärks den allmänna bilden av ursprungsbefolkningen, samtidigt som urfolkets uppfattning om sig själv som expert på naturen stärks. Problematiken uppstår då urfolk ses som en beständig grupp som inte kan/bör förändras. Henriksson & Kaijser (2017), s.208; 215. Se vidare förklaring under kapitlet Teori.

²⁷ MacGregor (2010), s.224

²⁸ Se MacGregor (2010), s.224-225; Allwood (2014), s.3; Magnusdottir & Kronsell (2014), s.311

²⁹ Se Allwood (2014), s.5 och Magnusdottir & Kronsell (2014), s.311

mannens roll som familjeförsörjare, där ekonomisk kontroll är en framstående aspekt. Forskarna menar att detta i förlängningen leder till att män och kvinnor ser olika på klimatförändringar och därmed även på hur anpassningsåtgärder bör utformas.³⁰

En annan väl citerade forskare i debatten är Godfrey som menar att sociala, ekonomiska och politiska variabler måste ses tillsammans för att världen ska uppnå målet om en hållbar utveckling. Användningen av ett intersektionellt perspektiv är för henne därmed ett verktyg som bör appliceras på miljömässiga frågor för att klimatpolitiken ska leda till en långsiktigt hållbar världsutveckling.³¹ Vidare adekvat forskning på intersektionalitet och klimatpolitik har gjorts av Kaijser och Kronsell, vilka har studerat hur intersektionalitet kan användas som ett analytiskt verktyg för att förstå klimatförändringars komplexitet. Deras forskning visar att teorin åskådliggör bakomliggande orsaker till klimatförändringar, vilka i sin tur kan användas för att belysa och förändra de nuvarande normer och strukturer som reproducerar och bidrar till att upprätthålla socialt konstruerade kategorier.³² Det intersektionella perspektivet är väsentligt för att minska homogenisering av förtryckta identiteter, öka representation och skapa förändring. Dess teoretiska relevans för den svenska klimatpolitikens utformning är med andra ord ett sätt att öka medvetenheten om ett socialt perspektiv på miljörelaterade politiska handlingar.

Trots vad som framkommit ovan finns det till synes lite forskning som undersöker de sociala konstruktionernas relation till det förändrade klimatet. Däremot är ett textanalytiskt ramverk ett vanligt tillvägagångssätt för forskare som utgår från en feministisk intersektionell teori. Att kombinera metoden med andra kvalitativa tillvägagångssätt, såsom intervjuer eller statistik är också ofta förekommande.³³ Sammankopplingen mellan, och användandet av flera olika metoder är ett sätt att stärka forskningsresultatets validitet genom empirisk anknytning och samtidigt jämföra textuell utformning med praktisk utövning. Nackdelen med kvalitativa metoder är att det kan vara svårt att dra generella slutsatser som kan sägas vara representativa. Den diskursanalytiska metodens fördel är trots det att resultatet är just kvalitativt och kan med enkelhet appliceras på framtida forskning. Metoden är med andra ord ett verktyg för att granska och effektivt undersöka hur sociala strukturer och processer skapas och reproduceras i nya skepnader genom diskurser,³⁴ vilket skapar ett givet upplägg för min forskning.

---

³⁰ Se Allwood (2014), s.5 och Magnúsdóttir & Kronsell (2014), s.311

³¹ Godfrey, Phoebe (2012) *Introduction: Race, Gender & Class and Climate Change*, s.8

³² Kaijser, Anna & Kronsell, Annica (2014) *Climate change through the lens of intersectionality*, s.428

³³ Se exempelvis Allwood (2014) eller Magnúsdóttir & Kronsell (2014)

³⁴ Jørgensen Winther, Marianne & Philips, Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*, s.68

2.2 Forskningsutrymme

Litteraturoversikten har visat att det finns ett behov av vidare forskning som behandlar klimatfrågan utifrån sociala aspekter. Med hjälp av begrepp som *makt*, *normer* och *identitet* undersöks relationen mellan klimatet och social ojämlikhet. Vidare utgår feministiska och intersektionella teorier ofta från en kvalitativ metod där textanalys eller diskursanalys används för att studera materialet. Som presenterat ovan appliceras återkommande en diskursanalytisk metod vid forskning som handlar om att belysa maktstrukturer och sociala konstruktioner. Eftersom maktbegreppet och det kritiska förhållningssättet genomsyrar även den feministiska och intersektionella teorin stärks mitt val av såväl metodologiskt- som teoretiskt ramverk.

Det är vidare fördelaktigt att det framkommit att såväl teori som metod är ett välprövat redskap för att analysera klimatpolitiska dokument. Problematiken uppstår i svårigheten för mig som författare att förhålla mig objektiv till det granskade materialet, detta eftersom diskursanalysen har sin utgångspunkt i skribentens tolkning av textens innehåll. Samtidigt är det ett oundvikligt fenomen eftersom analysen alltid utgår från författaren själv, vilket innebär att egna erfarenheter påverkar hur texterna tolkas³⁵. Problematiken diskuteras vidare under rubriken *Metod*.

Avslutningsvis har tidigare forskning visat på ett tomrum och därmed ett behov av vidare forskning med utgångspunkt i en intersektionell teori på klimatpolitikens utformning. Avgränsningen till det valda forskningsområdet leder därav till en empirisk och relevant förankring till hur miljöfrågan ses i relation till ett socialt perspektiv. Genom analysen blir såtillvida förståelsen för social (o)jämlikhet synlig i förhållande till klimatpolitik och hållbar utveckling.

---

³⁵ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005a), *Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*; I Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, s.23

3. Teori

I denna del kommer jag att presentera tre underrubriker i syfte att skapa en förståelse för det feministiska intersektionella perspektiv jag valt att analysera mitt material utifrån. Inledningsvis ges en framställning av intersektionalitetens ursprung, vidare redogörs för uppsatsens teoretiska ramverk och slutligen en begreppsdefinition.

3.1 Intersektionalitetens ursprung

Intersektionalitet har sitt ursprung i traditionellt kritiska teorier likt; feministisk teori, black feminism, postkolonial teori samt queer teori och behandlar interagerande sociala identiteter i relation till samhällseliga strukturer av diskriminering, förtryck och dominans. I slutet av 1980-talet utvecklades teorin om feministisk intersektionalitet av den amerikanska juristen Kimberlé Crenshaw³⁶, med utgångspunkt i antirasistisk feminism. Inom denna rörelse, såväl som inom postkolonialistiska teorier ses det intersektionella perspektivet som ett sätt att lyfta olika politiska intressen där diskurser likt kön och etnicitet ses i relation till varandra. Vidare synliggör teorin det förtryck och den maktdominans som definierar medborgares identitet såväl som plats i samhället.³⁷ Ur detta synsätt har vit, västerländsk, medelklassfeminism reproducerat den koloniala traditionen av kulturell essentialism, där uppfattningen om en persons egenskaper slås fast baserat på vad en anser är naturligt förknippat med en persons identitet.³⁸ Begreppet intersektionalitet används med andra ord som ett verktyg för att analysera och belysa hur flertalet identiteter en person identifieras av/med kan ses i förhållande till normer och maktkonstruktioner.

Som nämnts ovan uppstod det intersektionella perspektivet som en kritik till identitetsbaserad politik och teori där grupper av människor ofta ses som homogena, exempelvis inom den vita, västerländska medelklassfeminismen som i många fall antas vara representativ för samtliga kvinnors politiska intresse. Crenshaw använde därför intersektionalitet som ett analysverktyg för att belysa hur olika identiteter inom en grupp ses i interaktion med varandra och i förhållande till de olika maktstrukturernas knutpunkter.³⁹

Sammanfattningsvis kan sägas att begreppet intersektionalitet syftar till att förstå och förklara komplexa maktrelationer genom att analysera socialt konstruerade skillnader, vilka skapas och förändras i samspel med varandra. Genom olika diskurser som exempelvis kön,

---

³⁶ Lykke, Nina (2010) *Feminist studies. A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*, s.50, 53

³⁷ Ibid, s.53

³⁸ Ibid, s.54

³⁹ Crenshaw, Kimberlé (1991) *Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics and Violence against Women of color*, s.1242

klass och etnicitet synliggörs hur maktstrukturer samverkar och på så sätt också upprätthåller ojämlikhet i samhället och världen. Teorin belyser alltså människors livsvillkor utifrån en skärningspunkt där maktstrukturer möts.⁴⁰

3.2 Teoretiskt ramverk

I enlighet med genusforskaren Nina Lykke har jag valt att utgå från en feministisk intersektionell teori. Lykke definierar analysverktygets egenskaper på följande sätt: ”hur sociokulturella hierarkier och maktordningar interagerar och skapar inklusion/exklusion runt diskursivt och institutionellt konstruerade kategorier som genus, etnicitet, ras, klass, sexualitet, ålder/generation, nationalitet, osv.”⁴¹ Hon nämner dock kort därefter att ordet *interagerar* bör bytas ut mot *intra-agera* för att fylla teorins syfte att lyfta hur diskurser likt kön, klass och etnicitet konstruerar varandra genom samverkan och därmed är under ständig utveckling och förändring. Detta i motsats till definitionen av det förstnämnda begreppet interagera, där det antyds att diskurserna är vitt skilda och ses som avgränsade enheter vilka inte genererar någon ömsesidig utveckling.⁴² Hädanefter kommer ovanstående definition av intra-agera vara utgångspunkt för forskningen.

Kritiker belyser att det intersektionella begreppet är allt för brett och öppnar för obegränsade studier av maktstrukturer. Lykke menar att kritiken om det allomfattande intersektionella perspektivet, gör att det är av största vikt att ett teoretiskt ramverk presenterar urval genom att redovisa vilka avgränsningar som gjorts, samt förklara bakomliggande orsaker och argument för dessa.⁴³ För att tydliggöra vilka maktaspekter uppsatsen undersöker har jag valt att skapa ett ramverk som synliggör de utvalda begrepp som kommer att behandlas, nedan under rubriken *Begreppsdefinition*.

Denna uppsats utgår från de fyra maktassymetrierna; *kön, klass, etnicitet* och *icke-mänskligt annat*.⁴⁴ Därmed kommer inte andra aspekter, såsom funktionsvariation, sexualitet eller ålder att behandlas vidare. Avgränsningen är inte gjord i avseende att förminska eller bortse från dessa perspektiv. Det är inte heller så att begreppen är oviktiga för uppsatsens syfte eller ämnesområde, tvärtom finns det otaligt med relevanta aspekter att beakta i forskning gällande

---

⁴⁰ de los Reyes, Paulina; Molina, Irene; Mulinari, Diana (2003) *Introduktion- Maktens (o)lika förklädnader*; I de los Reyes, Paulina; Molina, Irene & Mulinari, Diana, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*, s.24-25

⁴¹ Lykke, Nina (2005) *Nya perspektiv på intersektionalitet. Problem och möjligheter*, s.8

⁴² Ibid, s.8

⁴³ Lykke (2003) *Intersektionalitet- ett användbart begrepp i genusforskningen*, s. 53

⁴⁴ Min egen översättning av den engelska definitionen *non-human others/earth others* vilken syftar till allt levande som är icke-mänskligt. Exempelvis växter, djur och natur.

socialt konstruerad marginalisering och exkludering i förhållande till klimatpolitik. Trots detta faktum har jag valt att begränsa forskningsområdet till de fyra ovanstående begreppen, vilka Paulina de los Reyes, Irene Molina och Diana Mulinari benämner som grundläggande och ständigt sammanlänkade konstruktioner för att förstå politisk ojämlikhet.⁴⁵ Genom patriarkala, kapitalistiska och rasistiska teorier synliggörs likheter och olikheter baserade på socialt definierade identiteter. Enligt författarna saknas vidare debatt kring makt och kulturessentialism i den svenska kontexten,⁴⁶ med denna utgångspunkt placeras de intersektionella diskurserna i relation till den klimatpolitik som faktiskt påverkar och ger väldigt varierande effekter för människor utifrån olika konstruerade identiteter.

Som nämnts ovan i textens första stycke är Lykke en framstående genusforskare med fokus på ett intersektionellt perspektiv, men hon är även väl anskrivnen i den klimatpolitiska debatten.⁴⁷ Här bidrar hon bland annat med en aspekt av att klimatpolitiken bör ses ur ett intersektionellt perspektiv där alla, även icke-mänskligt annat, synliggörs genom att teorin visa på hur flertalet maktkomponenter intra-agerar och därmed reproducerar varandra.⁴⁸ Med denna förståelse blir kopplingen mellan diskurser såsom etnicitet och Grön Infrastruktur synlig genom att belysa skärningen mellan och intra-aktionen inom de olika maktstrukturerna. Att det teoretiska ramverket grundas på hennes teorier blir därför ett naturligt val för att besvara uppsatsens syfte och frågeställning.

3.3 Begreppsdefinition

Under denna rubrik klargörs vilka definitioner av följande begrepp; *kön*, *klass*, *eticitet* och *icke-mänsklig annat*, som ligger till grund för det intersektionella perspektiv uppsatsen utgår från. Eftersom uppfattningen av varje aspekt inte är helt okontroversiell kommer precisionen av dem att tydliggöra för läsaren hur de kommer att användas i uppsatsens analysdel. En redovisning av begreppens koppling till klimatförändringar och klimatpolitik gavs under rubriken *Tidigare forskning*.

Avslutningsvis definieras nedan begreppet makt under en egen rubrik. Detta eftersom begreppet är centralt och genomgående i hela uppsatsen. Definitionen tydliggör såtillvida hur

---

⁴⁵ de los Reyes, Paulina & Molina, Irene (2003), *Kalla mörkret natt! Kön, klass och ras/ etnicitet i det postkoloniala Sverige*; I de los Reyes, Paulina, Molina, Irene och Mulinari, Diana, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*, s.296

⁴⁶ de los Reyes m.fl. (2003), s.26-27

⁴⁷ Lykke, Nina (2009), *Non-Innocent Intersections of Feminism and Environmentalism*, s.42

⁴⁸ Ibid, s.42-43

begreppet makt används för att förstå hur vi uppfattar, förklarar och därmed fattar beslut i klimatpolitiska frågor.

Kön

Definitionen av kön utgår från Nationella sekretariatet för genusforskning och lyder:

Medan könstillhörighet står för den biologiska uppdelningen i två kategorier: kvinnor och män, står genus för de normer, föreställningar, uttryck och egenskaper som ett samhälle tillskriver dem. För att förstå skillnaden mellan genus och könstillhörighet används även begreppen ”maskulinitet” och ”femininitet”. Femininitet och maskulinitet skapas socialt och kulturellt på olika sätt i olika sammanhang, i olika kulturer och olika historiska tidsperioder.⁴⁹

Kön är alltså någonting medfött, medan genus skapas genom idéer om vad som är feminint respektive maskulint.⁵⁰ I uppsatsen används orden för att beskriva det manliga respektive kvinnliga i relation till klimatpolitikens utformning. Andra benämningar av könsidentitet såsom intersexualitet eller transpersoner identifieras dessvärre inte i de utvalda dokumenten och kommer därav inte vara en del av analysen.

Klass

Det finns många samhällsvetenskapliga teorier där begreppet klass förekommer och är centralt. Den sociolog som oundvikligen måste nämnas när det talas om klass är Karl Marx. Han utvecklade sin teori om framförallt två samhällsklasser, kapitalister (de som ägde produktionen) och proletariatet (arbetarna som fick betalt genom att sälja sina tjänster till kapitalisterna). Begreppet klass definieras enkelt uttryckt genom ett stort antal människor som lever under ungefär likvärdiga ekonomiska premisser. Till skillnad från de oberoende variablerna kön och etnicitet, vilka ofta tillskrivs en människa vid födsel eller genom social identifikation, är klass en beroende variabel, vilken kan förändras många gånger under en människas livstid.⁵¹ Ur ett intersektionellt perspektiv är relationen mellan klass, kön och etnicitet tydligt sammanlänkade och ett sätt att se ojämlikhetsstrukturer ur fler aspekter, enskilt såväl som tillsammans.⁵²

---

⁴⁹ Nationella sekretariatet för genusforskning, *Om kön och genus*, hämtad 8 maj 2018

⁵⁰ Johansson, Susanne & Molina, Irene (2003), *Kön och ras i rumsliga identitetskonstruktioner*; I de los Reyes, Paulina, Molina, Irene och Mulinari, Diana, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*, s.266

⁵¹ Giddens, Anthony (2009) *Sociology*, s.437-438

⁵² de los Reyes & Molina (2003), s.312

Etnicitet

Begreppet etnicitet definieras enligt Nationalencyklopedin som en identifikation och tillhörighet till en specifik etnisk grupp. Ordet kommer från det grekiska begreppet *ethnos*, som användes för att kategorisera folkgrupper, med andra ord är begreppet en social klassificering av grupper relationer till varandra.⁵³ Postkolonialismen är ett exempel på en teori och ett ramverk som lyfter komplexa situationer om identitetsbaserad segregation och marginalisering utifrån föreställningar grundade på just människors etnicitet.⁵⁴ Vidare används begreppet etnicitet för att belysa olikhet mellan människor, exempelvis förklaringar till segregation där det påvisas att såväl geografisk distinktion som ekonomisk, social och politisk differentiering är etablerad i idén om människors olikhet.⁵⁵

Det är fortsättningsvis viktigt att förklara varför jag valt att använda begreppet etnicitet istället för ras. Detta eftersom kopplingen mellan postkoloniala teorier och ordet ras är en viktig parameter i den intersektionella debatten.⁵⁶ Exempelvis de los Reyes och Molina menar att begreppet ras bör användas för att belysa betydelsen av rasifiering och rasism på ett sätt som etnicitet inte gör.⁵⁷ Trots att tanken om biologiska raser anses vara en viktig underliggande del i debatten om maktkonstruktioner har jag valt att utgå från begreppet etnicitet, eftersom ras implicerar en vidare och mer svårdefinierad aspekt.

Icke-mänskligt annat

Begreppet syftar till den engelska översättningen *earth others* eller *non-human others* och beskrivs framförallt i ekofeministiska texter. Bland annat forskaren Erika Cudworth belyser vikten av att se mänsklig makt över naturen och det icke-mänskliga som en del av en analys där relationen mellan diskurser och maktstrukturer ses tillsammans. På så sätt skapas en stark teoretisk utgångspunkt och ett brett underlag av diskurser, vilka ses i relation till varandra.⁵⁸ Även Lykke hävdar att de(t) icke-mänskliga bör tas i beaktan inom feministisk teori, speciellt i relation till klimatfrågor.⁵⁹ Perspektivet av en bredare intersektionell analys är därmed relevant för att besvara mina forskningsfrågor.

---

⁵³ Nationalencyklopedin, *Etnicitet*, hämtad 15 april 2018

⁵⁴ de los Reyes & Molina (2003), s.310-311

⁵⁵ Ibid, s.301

⁵⁶ Se exempelvis Godfrey (2012)

⁵⁷ de los Reyes & Molina (2003), s.296

⁵⁸ Cudworth, Erika (2005) *Developing Ecofeminist Theory. The Complexity of Difference*, s.101, 120

⁵⁹ Lykke (2010), s.81

Makt

Det intersektionella perspektivet syftar till att beskriva olika identitetsbaserade förhållanden genom makt och dominans.⁶⁰ Maktordning och sociokulturella hierarkier förklaras av Lykke som ett verktyg för att inkludera och exkludera diskurser likt kön, klass, etnicitet och icke-mänskligt annat på olika sätt.⁶¹ Exempelvis ur en postkolonial aspekt är exploatering av mark och icke-mänskligt annat ett historiskt, kulturellt och språkligt sätt att utöva och reproducera makt.⁶² Begreppet används i denna uppsats för att belysa hur diskursiva och sociala konstruktioner av bland annat maskulinitet/femininitet, etnicitet och klasstillhörighet ligger till grund för hur vi förstår, ser på och fastställer politiska fenomen likt miljöfrågor.

Makt kommer vidare att diskuteras under uppsatsens avsnitt för metod. Detta eftersom diskursanalysen är ett viktigt verktyg för att studera ordets betydelse i förhållande till underliggande samhälleliga strukturer.

---

⁶⁰ Lykke (2010), s.50

⁶¹ Lykke (2005), s.8

⁶² de los Reyes m.fl. (2003), s.18

4. Metod

I detta kapitel behandlas uppsatsens metodologiska del genom val av metod, metodens funktion och kompatibilitet med den intersektionella teorin, samt uppsatsens analysverktyg och systematiseringsprocess.

Inledningsvis bör nämnas att textanalytiska inriktningar syftar till att identifiera och undersöka en specifikt utvald text. Mer ingående urskiljs och analyseras olika delar av texter för att belysa fenomen likt reproduktion av makt och normer.⁶³ Det finns vidare ett flertal olika textanalytiska inriktningar, vilka varit relevanta att ha i åtanke vid val av metod för min forskning, exempelvis innehållsanalys, samt idé- och ideologianalys. För att få ett adekvat resultat av min uppsats ändamål, att förklara och förstå anknytning mellan ett intersektionellt perspektiv och svensk klimatpolitik, har jag trots det valt att tillämpa en diskursanalytisk metod.

Den samhällsvetenskapliga diskursanalysen utgår från forskning av begrepp och diskurser och hur dessa är konstruerade genom en språklig struktur. Michel Foucaults poststrukturalistiska teorier om diskurser och makt är ett återkommande inslag i samhällsvetenskaplig litteratur och det är i princip omöjligt att tala om begreppen utan att nämna honom. Bergström och Boréus presenterar hans teori som ett sätt att synliggöra hur makt konstrueras och utövas genom diskurser, vilka tar sig uttryck i form av dominansförhållanden av olika slag. Diskurser uppstår, enligt Foucault, mellan alla människor, vid all form av interaktion, vilket i sin tur ger uttryck för makt.⁶⁴ Följaktligen finns ett flertal sätt att applicera den diskursanalytiska metoden, nedan ges därför en mer ingående beskrivning av metoden och dess relevans för uppsatsen syfte.

4.1 Diskursanalys

Som nämndes ovan är diskursanalys bäst lämpad som metod för denna uppsats. Metoden har sin bakgrund i en samhällskritisk tradition där identiteter anses vara socialt konstruerade och samtidigt ett sätt att upprätthålla befintliga socialt skapade relationer. En framstående aspekt av diskursanalysen är syftet att studera förhållandet mellan diskurser och sociala strukturer, med målsättningen att påverka och förändra utformningen av politiska beslut.⁶⁵ Jørgensen Winther och Philips definierar metoden på följande sätt:

---

⁶³ Bergström & Boréus (2005a), s.18

⁶⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005b), *Diskursanalys*; I Bergström, Göran & Boréus, Kristina, *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, s.311

⁶⁵ Ibid, s.321-322

Språket är således inte bara en kanal varigenom information om bakomliggande sinnestillstånd och beteenden förmedlas, eller fakta om världen kommuniceras; språket är däremot en "maskin" som konstituerar den sociala världen. Det gäller också för konstituerandet av sociala identiteter och sociala relationer. Därmed är förändring i diskursen också ett av de sätt på vilket det sociala förändras. Det sker en strid på den diskursiva nivån som bidrar till att både förändra och reproducera den sociala verkligheten.⁶⁶

Metoden används därmed för att förstå hur användningen av olika begrepp och diskurser skapar och reproducerar sociala strukturer av makt, det vill säga att diskurser såväl formar som omformar och speglar sociala strukturer.⁶⁷ Att undersöka makt kan vidare göras på flera olika sätt. Bergström och Boréus nämner vidare tre möjliga utgångspunkter (1) vad som uttryckligen beskrivs genom synliga dimensioner av makt, (2) vad som exkluderas och inte är synligt, samt (3) makten att påverka och övertyga. Centralt för metoden är fokus på maktstrukturer och hur dessa synliggörs genom studiet av relationer mellan, och inom människor, i form av mellanmännisklig disciplinering och självdisciplinering.⁶⁸

Metoden tillhandahåller alltså ett verktyg som är väl användbart för att analysera och förklara hur intersektionella diskurser framställs och konstrueras.⁶⁹ Det intersektionella perspektivet kopplas till studiet av makt bland annat genom strukturer och inbyggda diskurser. Språkbruk och sociala relationer vävs samman och belyser hierarkisk ojämlikhet, vilken baseras på så kallat diskursiva maktrelationer. Det *mångperspektivistiska* förhållningssättet används som ett ramverk för att synliggöra och förklara hur olika perspektiv formar och omformar varandra.⁷⁰ En av fördelarna med att applicera det intersektionella perspektivet tillsammans med diskursanalysen på mitt material är såtillvida att det visar hur normer om identitet och makt hör samman. Det synliggör följaktligen även en aspekt av en grupps rättighetsbehov i kontrast till andra identitetsbaserade grupper. Som konstaterats i presentationen av tidigare forskning kring klimatförändringar och intersektionalitet är det av största vikt hur diskurser uttrycks och används i de klimatpolitiska dokumenten.

Kritiker hävdar bland annat att den diskursiva metoden är allt för komplex och kräver stor transparens för att anses legitim.⁷¹ En ytterligare negativ aspekt av metoden är den bristande objektivitet resultatet grundas på. Varje text tolkas utifrån författarens egen person, vilket kan

---

⁶⁶ Jørgensen Winther & Philips (2000), s.16

⁶⁷ Ibid, s.68

⁶⁸ Bergström & Boréus (2005a), s.12-13

⁶⁹ Bergström & Boréus (2005b), s.316

⁷⁰ Jørgensen Winther & Philips (2000), s.10

⁷¹ Bergström & Boréus (2005b), s.352

leda till att ett subjektivt förhållningssätt blir analysens utgångspunkt.⁷² Det är med andra ord viktigt för mig som författare att tydliggöra och påvisa hur analysen byggs upp och genomförs, samt att kritiskt uppvisa min validitet. Nedan redogörs för det diskursiva verktyg som används för att analysera det valda materialet, samt hur analysverktyget tillämpats.

4.2 Analysverktyg

Min analys utgår från diskursanalysens tyngdpunkt; språket. Enligt Bergström och Boréus är språket relationellt och kontextuellt skapat. Det innebär att språket inte är en direkt avbild av verkligheten, istället utformas det i relation till andra aspekter och är beroende av varierande kontexter.⁷³ Begreppet intersektionell diskurs avser i kommande analys underförstådda antaganden om relationen mellan stat, klimat/klimatpolitik och individ/identitet(er).

Nedan presenteras de frågor som legat till grund för bearbetningen av dokumenten för Grön Infrastruktur. Kodningen av det empiriska materialet redovisas med hjälp av tre övergripande frågor, vilka har sin utgångspunkt i uppsatsen syfte och frågeställningar. För att underbygga analysen med legitimitet är en metodologisk och transparent presentation och tydlighet A och O.

De intersektionella diskursernas utformning

Inledningsvis presenteras den fråga analysen tog avstamp i och som sedermera använts för att besvara uppsatsens frågeställning om vilka diskurser som är synliga i dokumenten för Grön Infrastruktur. Att synliggöra knutpunkter syftar därmed till att skapa en övergripande förståelse för diskursernas utformning, vilket leder vidare till frågeställningens nästa del om vad en intersektionell teori åskådliggör. Fråga lyder:

- Finns det en/flera knutpunkt(er), med andra ord; återkommande och centrala begrepp som genomsyrar dokumenten?

Ordet *knutpunkt* syftar till att förklara den kontext diskurser, identiteter och sociala rum organiseras i. Det är ekvivalenskedjor⁷⁴ som gör att ”tomma ord” sätts i relation till varandra

---

⁷² Bergström & Boréus (2005a), s.23

⁷³ Bergström & Boréus (2005b), s.305-306

⁷⁴ Ekvivalenskedjor används för att undersöka hur knutpunkter ses i relation till andra tecken. Ett visst tecken blir såtillvida betydelsefullt genom kopplingen till andra tecken. Se Bergström & Boréus (2005b), s.317

och på så sätt ger mening till orden. Genom att undersöka textens knutpunkter framkommer diskursernas inbördes ordning och betydelse.⁷⁵

Med andra ord har jag undersökt vilka begrepp som har en återkommande och central roll i dokumenten. Ord som är vanligt återkommande och har ett bindande syfte, exempelvis ”och” eller ”samt” är följaktligen inte inkluderade i definitionen av konceptet knutpunkt. Däremot är begreppet *utveckling* ett exempel på ett ord som genomsyrar samtliga klimatpolitiska dokument och påvisar relationen mellan ekonomi och klimat. Det är tydligt att termen används för att belysa vikten av ekonomisk vinning som något som ska ses parallellt med klimatpolitiska åtgärder liksom anpassning och teknisk eller hållbar utveckling. Av texterna går följaktligen att utläsa ekonomi och klimat som beroende variabler, vilka står i förhållande till varandra och därmed måste ses ur denna aspekt. Ordet utveckling visar såtillvida på de politiska riktlinjernas fokusområden, där ekonomisk vinning och åtgärder inom klimatfrågan förklaras stå i en beroenderelation till varandra. Ur denna aspekt är det speciellt betydelsefullt att diskutera frågan hur det intersektionella perspektivet, genom klass och etnicitet, syns i de miljömässiga besluten, samt vilken roll de spelar för samhällets medborgare och dess politiska utformning.

Vidare presenteras nedan den andra fråga jag valt att utgå från i min analys. Utformningen av frågan syftar till att belysa och förklara uppsatsens andra frågeställnings första del, vilka intressen som är synliga i de politiska dokumenten.

- Vilka intressen speglas i de klimatpolitiska dokumenten?

Genom att undersöka hur intersektionella perspektiv ses i förhållande till klimatpolitik skapas förklaringar för hur diskurser och sociala konstruktioner är formulerade i dokumenten. Diskurser, identiteter och så kallat ”sociala rum” liksom stad och landsbygd blir synliga i förhållande till varandra och även i förhållande till vad de *inte* är.⁷⁶ Detta resulterar i en möjlig förståelse för underliggande klimatpolitiska idéer, samhällsliga strukturer och hur dessa tar sig uttryck i analysmaterialet. Att landsbygden och naturen ses som något vackert och beskrivs vara till för stadens invånare att utnyttja vid behov av avslappning och återhämtning är ett exempel på diskurser som syns i analysen.

Den tredje och sista frågeställning jag utgått från i min analys behandlar de perspektiv som är synliga och uttalade, respektive osynliga och därmed outtalade. Denna fråga kopplas till det

---

⁷⁵ Jørgensen Winther & Philips (2000), s.57-58

⁷⁶ Ibid, s.58

övergripande syftet med uppsatsen, att skapa förklaring och förståelse för konsekvenserna av diskursers effekt för svensk klimatpolitik. Frågan lyder:

- Vilka intersektionella perspektiv placeras i diskursens insida (är inkluderade) respektive utsida (är exkluderade)?

Eftersom en diskurs alltid skapas i relation till vad som innesluts och utesluts används frågan för att identifiera de intersektionella diskurserna och hur de konstrueras genom olika motpoler i dokumentet.⁷⁷ Frågeställningen motiveras såtillvida av viljan att skapa förståelse för vilka kategoriseringar som ligger till grund för maktbalanser, och därmed också ojämlikhet i samhället. Med utgångspunkt i denna frågeställning besvaras sedan även frågan om vilka konsekvenser inkludering och exkludering leder till. Genom att belysa såväl de explicit uttryckta diskurserna, som de implicit underförstådda diskurserna är det därmed möjligt att kritiskt diskutera hur dokumentens innehåll tagit form, men också hur de skulle kunna utformas annorlunda.

Gemensamt för samtligt analysmaterial är ett uttryckt fokus på ekonomiska, sociala och miljömässiga fördelar med Grön Infrastruktur, dock nämns väldigt få negativa aspekter eller överhuvudtaget fler perspektiv på vad och vem en strategi/ett beslut är bra/dåligt för. Detta resulterar i att de inkluderade diskurserna diskuterade i analysdelen nedan innefattar förslag och beslut med positiv anknytning till klimatet. I motsats antas de negativa konsekvenserna, eller det som i stort sett inte problematiseras eller reflekteras över alls i dokumenten vara likställt med exkluderade diskurser i det konstitutivt yttre.

4.3 Systematiseringsprocess

Den diskursanalytiska metoden såväl som det intersektionella perspektivet kräver att jag som författare framvisar en klar och genomgående beskrivning av tillvägagångssättet för analysen. På så sätt ökar validiteten av uppsatsens innehåll. Såväl val av metod som teori innebär att tolkningen av utvalda texter i viss mån är subjektiv, vilket gör att det är extra viktigt för mig som författare att sträva efter tydlighet och transparens i utförandet av analysen.⁷⁸ Med denna utgångspunkt redogörs nedan för hur granskningen av det empiriska materialet har genomförts.

Som presenterats under rubriken *Teori* har ett urval av intersektionella perspektiv gjorts för att avgränsa och fördjupa analysen. Följaktligen har min egen tolkning och förklaring av

---

⁷⁷ Jørgensen Winther & Philips (2000), s.34, 44

⁷⁸ Bergström & Boréus (2005a), s.36

materialets diskurser legat till grund för uppsatsens utformning. Det innebär att jag bidragit till att identifiera och definiera vilka maktförhållanden och diskurser som är synliga i den svenska klimatpolitiken. Kritiker hävdar att det subjektiva förhållningssättet är problematiskt eftersom resultatet baseras på författarens egna upplevelser, bakgrund och tolkning. Å andra sidan innebär en kvalitativ analys av detta slag oundvikligen ett tolkningsföreträde för skribenten. Vad som därmed är av största vikt är öppenhet och empati gentemot de (grupper/individer/andra) som ringas in och framställs i arbetet, samt att vara tydlig med kontextuell förankring.⁷⁹ Medvetenhet och ett kritiskt förhållningssätt är därmed nödvändiga aspekter av denna uppsats utformning.

I kommande stycke presenteras det tillvägagångssätt och den kodning som legat till grund för analysens genomförande. För att på ett tydligt sätt redovisa hur processen gått till väga delas systematiseringen upp i två delar.

Del I

Det empiriska materialet lästes först igenom i sin helhet för att ge en översikt av texterna. Nästa steg av systematiseringen bestod i att välja ut de delar av materialet som ansågs vara av relevans för att besvara uppsatsens syfte och frågeställning. Här valdes delar och områden i materialet ut för att kunna identifiera och framställa den problematik som legat till grund för analysen.⁸⁰ Valet baserades på tidigare forskares rekommendationer och skildringar av det intersektionella perspektivets relevans för klimatpolitik.⁸¹

Vidare för att få en överblick över hur de teoretiska begreppen; *kön, klass, etnicitet* och *icke-mänskligt annat* framställs i det valda analysmaterialet gjordes en ordsökning på ovanstående begrepp. Syftet med sökningen var att se mönster för i vilken kontext och vilket sammanhang begreppen är synliga. Sökningens resultat presenteras vidare under rubriken; *Diskursernas konstruktion*.

Som nämndes ovan användes vidare ett analysverktyg bestående av tre övergripande frågor för att ringa in underförstådda antaganden mellan stat, klimat/klimatpolitik och individ/identitet(er). Utgångspunkt för detta val var de delar av dokumenten där strategier och lösningar på klimatpolitiska frågor diskuteras på ett sätt där identiteter och relationer tas för givet genom en viss diskursiv utformning. Exempelvis när miljömässiga strategier, problem

---

⁷⁹ Henriksson, Malin & Kaijser, Anna (2017), *Att ställa andra frågor- intersektionalitet och feministisk politisk ekologi*; I Jönsson, Erik & Andersson, Elina, *Politisk ekologi. Om makt och miljöer*, s.226

⁸⁰ Jørgensen Winther & Philips (2000), s.123

⁸¹ Kaijser & Kronsell (2014), s.429-430

och lösningar diskuteras. Den svenska klimatpolitikens utformning baseras då på olika hypotetiska föreställningar om hur lösningar på klimatförändringars effekter bör gå hand i hand med ekonomisk och teknologisk utveckling, vilket sedermera leder till att endast vissa strategier och åtgärder presenteras som möjliga. Detta resulterar vidare i en exkludering av andra möjligheter, såsom förändringar i socialt baserade identiteter och det beteende som följer av det.

I denna första del av systematiseringen uteslöts en stor del av det empiriska materialet eftersom det inte ansågs vara av större betydelse för analysens syfte. De delar av dokumenten som har en deskriptiv karaktär och syftar till att beskriva exempelvis pollineringsprocessen har följaktligen uteslutits från den senare delen av analysen.

Del II

Den andra delen av analysprocessen innebar att jag djupläste de utvalda delarna av materialet upprepade gånger. Vid den mer ingående läsningen applicerades ovan presenterade analysverktyg på texterna, i syfte att problematisera och organisera det textuella innehållet efter begrepp och teman. På så sätt tydliggjordes de antaganden, begrepp och teman som genomsyrat samtliga dokument.⁸² Med detta i åtanke djupdök jag sedan i framställningarna av de intersektionella perspektivens relation till klimatpolitiken. Som beskrivits ovan, med hjälp av analysverktyget, synliggjordes de positiva respektive negativa aspekter och kontexter diskurserna framställdes i. Detta resultat förde analysprocessen framåt och ledde vidare till att jag undersökte och ifrågasatte förgivettagna diskurser, vilka i vissa fall presenterades i en motstridig kontext. Exempelvis presenterades flera studier som visat på positiva utvecklingseffekter för barn från socioekonomiskt utsatta områden när de blev flyttade till ett område med större närhet till naturen, samtidigt som allt anpassningsfokus låg på att tillgodose innerstadens behov av en stressfri miljö med estetiskt vacker omgivning.

Med denna bakgrund och utgångspunkt i såväl det teoretiska som det metodologiska ramverket presenteras nedan följaktligen uppsatsens analysdel.

---

⁸² Bergström & Boréus (2005b), s.358

5. Analys

Med utgångspunkt i tidigare forskning, samt det teoretiska och metodologiska ramverk som presenterats ovan kommer uppsatsen nu att behandla det valda materialet med syfte att besvara mina frågeställningar. I denna del presenteras såvida den genomförda analysen av det empiriska materialet. De dokument som analyserats är: det europeiska klimatpolitiska institutets slutliga rapport om implementering och effektivitet av Grön Infrastruktur (ENV.B.2/SER/2010/0059), vilken har legat till grund för de svenska åtagandena; propositionen (2013/14/141) En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, Klimatanpassningsutredningen (SOU 2017:42) samt Norrbottens handlingsplan för Grön Infrastruktur.

För att få en tydlig struktur på analysdelens upplägg kommer nedan underrubriker ha sin utgångspunkt i de tre frågor som presenterades som verktyg för analysens genomförande. Således förefaller den första rubriken utgå från de intersektionella perspektivens synlighet i dokumenten. Vidare introduceras de underrubriker där diskurser synliggörs i förhållande till knutpunkter och återkommande begrepp genom en framställning av de klimatpolitiska intressen som framkommer i dokumenten, samt en förklaring till vad de har för betydelse ur ett intersektionellt perspektiv. Slutligen diskuteras även hur olika sociala grupper framställs som diskursivt inkluderade, respektive exkluderade.

5.1 Intersektionella perspektiv i dokumenten

Analysdelen tar avstamp i undersökningen av de diskurser som uttrycks i de klimatpolitiska dokumenten, detta görs genom en övergripande presentation av de intersektionella perspektivens direkta synlighet i dokumenten. För att inleda analysen redogörs följaktligen först för i vilken kontext intersektionella perspektiv uttryckligen benämns i dokumenten för Grön Infrastruktur. Meningen med denna redovisning är att ge läsaren en överblick av hur analysen genomförts, samt att behålla en transparens inför hur de intersektionella perspektiven synliggjorts och tolkats. Denna rubrik syftar således till att presentera ett grundläggande svar på analysverktygets tredje fråga om vilka intersektionella perspektiv som placeras i diskursens insida, respektive utsida. Frågan utvecklas och presenteras vidare även under kommande rubriker.

Inledningsvis presenteras vilka av det teoretiska ramverkets utvalda begrepp som är explicit synliga i analysmaterialet. En sökning gjordes i samtliga dokument på följande ord: *kön, klass, etnicitet, urfolk, samer*, samt *icke-mänskligt*. Intentionen med sökningen var att skapa en överblick av i vilken utsträckning, samt i vilka kontexter begreppen används i dokumenten.

Först kan konstateras att *inget* av de studerade svenska dokumenten gav utslag för följande ord: kön och klass. Däremot i EU:s dokument för implementering omnämns kön vid ett tillfälle, då i förhållande till de positiva hälsoeffekter Grön Infrastruktur anses bringa till alla människor, oavsett kön, etnicitet etc⁸³. Vidare gjordes en sökning på begreppet etnicitet, vilket nämns en gång i Norrbottens handlingsplan, då i relation till kunskap om naturen och integration i form av deltagande i friluftsliv,⁸⁴ men inte överhuvudtaget i de tre andra dokumenten.

Fortsättningsvis nämns begreppet urfolk inte i varken EU:s implementeringsdokument, statens offentliga utredning eller Norrbottens handlingsplan, dock används ordet vid två tillfällen i propositionen för att beskriva lokalbefolkningens relevans för klimatfrågan. Det svenska urfolket samer nämns vidare inte alls i varken dokumentet från EU eller den svenska offentliga utredningen. Däremot i propositionen såväl som i Norrbottens handlingsplan beskrivs samerna och då framförallt i relation till renskötsel, men även tillsammans med tradition, kultur och markanvändning.

Sökningsresultatet är talande för hur intersektionella aspekter omnämns/inte omnämns i klimatpolitiska dokument och påvisar en klar brist på det bredare perspektiv där sociala aspekter diskuteras och överläggs i relation till de föreslagna anpassningsåtgärderna. Det är med andra ord viktigt att analysen fortsättningsvis utgår från andra formuleringar eller undermedvetna antagande om hur vissa identiteter eller objekt är/bör vara, samt påverkas av politikens utformning. Detta blir synligt och tydliggörs under vidare presenterade rubriker, samt i diskussion och slutsats.

Avslutningsvis kan fastställas att de ovan presenterade dokumenten för Grön Infrastruktur har övergripande liknande innehåll, vilket är synligt bland annat i dess riktlinjer och målsättningar. I samtliga dokument deklarerar man att hållbar utveckling och Grön Infrastruktur ska utgå från de tre dimensionerna: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Trots att det ofta i dokumentens inledande kapitel nämns att sociala frågor ska jämkas samman med ekonomiska intressen och miljöpolitik är det sällan eller aldrig som dessa perspektiv diskuteras eller presenteras vidare.

Enligt vad som framkom vid redovisningen av tidigare forskning tycks det dessvärre vara ett vanligt förekommande fenomen inom såväl nationell som internationell klimatpolitik⁸⁵. Gemensamt är även en frånvaro av ett uttalat intersektionellt perspektiv i såväl de delar som handlar om bakomliggande orsaker till klimatförändringar, som anpassningsåtgärder och dess

---

⁸³ ENV.B.2/SER/2010/0059 (2011), *Green Infrastructure, Implementation and Efficiency*, s.123–124

⁸⁴ Sambandet diskuteras vidare under rubriken: *Kunskap om naturen*

⁸⁵ Se exempelvis Allwood (2014) eller Magnusdottir & Kronsell (2014)

effekter. Fastän dokumenten inte bokstavligen beskriver eller reflekterar över intersektionella aspekter är det tydligt att diskurser kring perspektivet kunnat appliceras på samtliga dokument. Exempelvis är det tydligt att urfolk/samer endast nämns som innehavare av speciell kunskap om naturen, samt i samband med rennäring⁸⁶.

5.2 Diskursernas utformning

Nedan presenteras den analys som ligger till grund för uppsatsens diskussion och slutsats. För att besvara uppsatsens frågeställningar utgår nedan text från det framtagna analysverktyget och dess tre frågor. Analysverktyget appliceras på det empiriska materialet med avsikt att synliggöra knutpunkter och speglade intresse, samt att analysera vilka intersektionella perspektiv som inkluderas respektive exkluderas i diskurserna.

Efter den översiktliga läsningen av materialet kunde fem teman identifieras som relevanta för uppsatsens syfte och frågeställningar. Dessa element urskiljs och presenteras genom en tematisk uppdelning av analysdelen där utgångspunkterna är följande ansatser, Grön Infrastruktur i relation till: (I) *ekonomisk vinning*, (II) *stad kontra landsbygd*, (III) *människa och icke-mänskligt annat*, (IV) *kunskap om naturen*, och slutligen (V) *urfolk*. Rubriceringen och uppdelningen kunde ha gjorts på ett flertal andra sätt, men i denna uppsats ligger fokus på de fem ovanstående temana eftersom de på ett tydligt sätt framhåller diskursernas utformning.

Vidare redogörs under samtliga rubriker för Grön Infrastruktur i förhållande till ovanstående ansatser, detta görs genom de knutpunkter och diskurser som återkommande syns som en röd tråd genom det empiriska materialet. På det här sättet synliggörs och besvaras uppsatsens frågeställningar om vilka diskurser och intressen som går att urskilja i dokumenten, samt vad som åskådliggörs med hjälp av en intersektionell teori och slutligen vilka konsekvenser som följer av detta. De kursiverade underrubrikerna syftar till att belysa analysprocessen genom de diskurser som sedan uppmärksammas.

5.2.1 Ekonomi

Under denna rubrik presenteras temat ekonomi tillsammans med knutpunkten *utveckling*, vilken framhåller den kontext diskursen uppstår i. Vidare används det intersektionella perspektivet för att analysera och lyfta vilka intressen som speglas, samt vilka konsekvenser som följer av det. Synligt i de analyserade dokumenten är med andra ord en frekvent återkommande beskrivning av ekonomisk vinning och utveckling som grund till

---

⁸⁶ Prop. 2013/14:141, s.22

implementering av strategin för Grön Infrastruktur. Ur ett intersektionellt perspektiv är det relevant att undersöka vilka intressen som tillgodoses när Grön Infrastruktur förutsätts generera ekonomisk vinst, vilket i sin tur leder till att vissa anpassningsåtgärder prioriteras framför andra.

I samband med förklaringar av den ”Gröna Infrastrukturens nytta” nämns genomgående ekonomiska, sociala och miljömässiga fördelar som centralt för samtliga dokument. Däremot negativa konsekvenser eller mindre fördelaktiga följder av de politiska satsningarna och målen nämns sällan eller aldrig i dessa sammanhang. Gemensamt för samtliga texter är med andra ord att de påvisar en utopisk framställning och motivering av hur klimatpolitiska riktlinjer och strategier/ramverk bör utformas och uppfyllas.

Grön Infrastruktur likställs med ekonomisk vinst

Den kursiverade rubriken ovan implicerar att analysen nedan utgår från kontexten och därmed även ståndpunkten att Grön Infrastruktur likställs med ekonomisk vinning. Som framställdes ovan är kopplingen mellan positiva klimatinsatser och ekonomisk vinning genomgående i det granskade materialet. De anpassningsåtgärder som presenteras anges främja ekonomin och därmed vara en bra och välförankrad lösning på klimatförändringars effekter.⁸⁷ Den uttalade sammankopplingen mellan klimatinsatser och ekonomiska intressen beskrivs bland annat på följande sätt:

En livskraftig eller återställd biologisk mångfald är en förutsättning för en ansvarsfull långsiktig ekonomisk utveckling och för mänskligt välbefinnande. Analogt kan förlorad biologisk mångfald och ekosystemtjänster leda till höga samhällsekonomiska kostnader. Att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald är därför investeringar i välbefinnande.⁸⁸

Det går tydligt att utläsa att strategin för den ”Gröna Infrastrukturen” är ett bidrag till att utveckla ekonomiskt välbefinnande och välfärdssamhället. Med andra ord ses ekosystemtjänster och biologisk mångfald som ett recept på hur statens ekonomi kan gå med vinst, vara konkurrenskraftig och samtidigt vara likställt med en hållbar samhälls utveckling⁸⁹.

Klimatanpassning beskrivs alltså i de flesta fall stå i förhållande till ekonomisk vinning, vilket uttrycks genom knutpunkten utveckling. Ordet används för att binda samman och påpeka att

---

⁸⁷ ENV.B.2/SER/2010/0059, s.131

⁸⁸ Prop. 2013/14:141, s.16

⁸⁹ Exempelvis omnämns attraktiva gröna stadsmiljöer resultera i höjda bostadspriser, vilket förklaras vara positivt för staten. Följaktligen beskrivs ingenting om de sociala effekter höjda bostadspriser har för den största andelen av befolkningen, särskilt de mest socioekonomiskt utsatta. Se ENV.B.2/SER/2010/0059, s.131.

balansen mellan klimatinsatserna och ekonomiskt intresse resulterar i hållbar utveckling. Tanken om den ”Gröna Infrastrukturen” som ett medel för kapitalackumulation går som en röd tråd genom dokumenten och beskriv återkommande likt nedan:

Genom att bättre definiera det ekonomiska värdet av ekosystemtjänster och integrera dessa värden i samhällsekonomin, står människan bättre rustad att hållbart nyttja ekosystemen och att öka deras kapacitet på lång sikt. Ett väl fungerande ekosystem med bevarade funktioner innebär en högre säkerhet i produktionen av nödvändiga ekosystemtjänster.⁹⁰

Att anpassningsåtgärderna förväntas öka och fastställa en hållbar utveckling är i detta citat tydligt. Parallellt med att den ekonomiska aspekten återkommande speglas i positiva dager nämns väldigt få negativa konsekvenser av den vinstdrivande strategin. Exempelvis lyfts forskning som visar på att stadsbor är mer benägna att ”betala ett högre pris för ett boende som erbjuder nära och bra tillgång till naturen,” vilket omnämns som ett gynnsamt intresse för staters ekonomiska utveckling⁹¹. Vad som *inte* berörs däremot är de negativa aspekter som förefaller drabba de människor som inte har tillgång till, eller möjlighet att besöka grönområden i samma utsträckning. Detta trots att det tidigare i samma textstycke konstaterats att sämre hälsa bland boende i förorter eller socioekonomiskt utsatta områden är starkt relaterat till den dåliga tillgången på närhet till just grönområden. Exempelvis visas i materialet en mängd positiva effekter för barns utveckling i samband med förflyttning från en förort till ett område med närhet till naturen, medan nästan inga sådana förändringar var synliga när detsamma gjordes med barn från höginkomstområden.⁹²

Att de klimatpolitiska åtgärderna framställs som en situation av uteslutande positiva synergieffekter av ekonomisk och miljömässig karaktär är tydligt i samtliga analyserade texter. Se exempelvis följande mening från Klimatanpassningsutredningen:

De konsekvensanalyser som särskilt betonas är de ekonomiska konsekvenserna för staten, kommuner, företag och enskilda och samhällsekonomisk analys. Vidare ingår det att bedöma vilka effekter förslagen kan få för miljön, synergieffekter för miljöanpassning och åtgärder för att säkra biologisk mångfald och ekosystemtjänster.⁹³

---

⁹⁰ Prop. 2013/14:141, s.17

⁹¹ ENV.B.2/SER/2010/0059, s.131

⁹² Ibid, s.130

⁹³ SOU (2017:42), *Vem har ansvaret?*, s.43

Citatet implicerar att ekonomiska intressen sammanfaller med klimatanpassning och därför också bör prioriteras. De två elementen anses såtillvida stärka varandra och samtidigt vara verktyg och incitament för en hållbar och ekologisk utveckling.

Ur ett intersektionellt perspektiv är det synligt att *utvecklingsdiskursen* utgår från en kontext där ekonomi har en tydlig roll som vägledande, vilket underförstått bidrar till att beslut fattas på denna grund.⁹⁴ Eftersom de ekonomiska aspekterna är styrande för var och hur satsningar på Grön Infrastruktur implementeras följer konsekvenserna att satsningar sker i de områden där den ekonomiska vinningen är störst, vilket följaktligen utesluter andra områden och delar av landet. Med hjälp av uppsatsens teoretiska ramverk och dokumentens utgångspunkt konstateras härmed att hållbar utveckling *bör* baseras på social, ekonomisk och politisk samverkan i frågor som rör miljön,⁹⁵ men att det ekonomiska intresset ändå verkar väga tyngst vid politiska beslut.

Sammanfattningsvis är det påtagligt att fokus ligger på ekonomisk utveckling i förhållande till de klimatpolitiska besluten, vilket reducerar möjligheten för framtagande av diskurser som kopplas till andra sorters anpassning eller samhällsnytta. Till följd av detta är alltså diskursen om utveckling i relation till ekonomi och klimat ett sätt att legitimera de lösningar som visar på sambandet mellan de två parterna och hållbar utveckling. Trots att hållbar utveckling ska ses vara grundad på såväl ekonomisk som social och miljömässig utveckling verkar det ekonomiska intresset följaktligen väga tyngst i frågan om Grön Infrastruktur.

5.2.2 Stad kontra landsbygd

I de granskade dokumenten är det tydligt att den urbana staden ges företräde framför den rurala landsbygden. Begreppet och knutpunkten *rekreation* tillsammans med diskursen om stad och landsbygd synliggör vad flera feministiska forskare skulle hävda liknar manlig dominans över kvinnan⁹⁶. Relationen mellan landsbygden och det kvinnliga är speciellt synligt när landsbygden beskrivs med formuleringar relaterade till föreställningen om kvinnan. Exempelvis används ord som ”vacker,” ”attraktiv” och ”öppen”⁹⁷ som ett sätt att beskriva landsbygdens kvinnliga och naturliga attribut. Med andra ord feminiseras landsbygden med hjälp av feminina ordalag vilket tydliggörs när landsbygden reflekteras i stadens spegelbild som en motsats till stadens hårda, stressiga tillvaro. Nedan används ett intersektionellt perspektiv för att visa på diskursen om stadens makt över landsbygden.

---

⁹⁴ Henriksson & Kaijser (2017), s.225

⁹⁵ Godfrey (2012), s.8

⁹⁶ Se Allwood (2014), s.5 och Magnúsdóttir & Kronsell (2014), s.311

⁹⁷ Prop. 2013/14:141

Stadens makt över landsbygden

Genom knutpunkten rekreation synliggörs temat stad kontra landsbygd, såväl som diskursen där stadens makt över landsbygden framställs genom feminisering. Precis som nämndes under rubriken *Ekonomi* har staden alltså en speciell betydelse i relationen till implementering av Grön Infrastruktur. I staden bor många människor på en mindre yta och utsätts i större utsträckning för bland annat avgaser och luftföroreningar, vilket bedöms ha negativa hälsoeffekter. Vidare består stadsmiljön av så kallat grå infrastruktur (betong och asfalt) där klimatförändringar kan få förödande konsekvenser genom exempelvis översvämningar, till följd av att stora regnmängder inte kan absorberas av marken.⁹⁸ Eftersom närheten till natur och gröna områden såsom parker eller friluftsområden vidare uppges ha positiv effekt på människors fysiska såväl som psykiska hälsa⁹⁹ benämns följaktligen rekreation tillsammans med Grön Infrastruktur ha speciellt stor betydelse i städer:

Att stärka Europas naturkapital, COM (2013)249, uttrycks att grön infrastruktur är ett framgångsrikt verktyg för att uppnå positiva ekologiska, ekonomiska och sociala effekter samt att lösningar för grön infrastruktur är särskilt viktiga i stadsmiljöer och kan där ge hälsofrämjande effekter som ren luft och bättre vattenkvalitet.¹⁰⁰

Att samtligt material utgår från stadens behov är en genomgående trend som stärks genom att landsbygden omnämns som en motsats till stadens hektiska och förorenade utformning. Landsbygden ses således som något vackert, öppet och lugnt, till för stadsborna att åtnjuta för avkoppling och återhämtning. I andra fall presenteras landsbygden som i ett vägsål där den antingen är till för exploatering och produktion eller för rekreation i form av exempelvis turism:

Det är viktigt att det finns attraktiva och upplevelserika natur- och kulturmiljöer i alla delar av landet, inte minst i tätorternas närhet. Friluftslivet har också stor betydelse för samhället i stort, främst för en hållbar regional tillväxt, landsbygdsutveckling och förbättrad folkhälsa.¹⁰¹

Följden av dessa ekvivalenskedjor blir att det skapas en diskurs om hur landsbygden ska se ut och vara, i förhållande till staden.¹⁰² Diskursen är inte endast ett sätt att se maktbalansen mellan stad och landsbygd, det är även ett sätt att se hur underliggande rurala normer speglas

---

⁹⁸ SOU 2017:42, s.24

⁹⁹ ENV.B.2/SER/2010/0059, s.123-124

¹⁰⁰ SOU 2017:42, s.101-102

¹⁰¹ Prop. 2013/14:141, s.30-31

¹⁰² Bergström & Boréus (2005b), s.317-318

genom bilden av den urbana tätorten. Till följd av att staden beskrivs som en mittpunkt och normgivande för var och hur utveckling bör ske blir landsbygden ett uttryck för det motsatta, nämligen avvikande och underutvecklat.

Vidare i Norrbottens handlingsplan benämns landsbygden som till för stadsborna att åtnjuta, detta med ord som ”lantligt”, ”vackert” en plats för ”lugn och ro” där en kan ”bo på lantgård” och njuta av det ”opåverkade landskapet”.¹⁰³ Denna beskrivning av landsbygden uttrycks med hjälp av ord som kan liknas vid en feminisering. Förhållandet mellan stad och landsbygd tycks alltså likna förhållandet mellan man och kvinna i den bemärkelse att det kvinnliga respektive lantliga ofta kopplas samman med naturen. Genusbaserade kategorier blir ett sätt att se förhållandet mellan natur, samhälle och miljö.¹⁰⁴ Vad som anses vara naturligt, anses med andra ord även besitta vissa socialt konstruerade attribut, (vilka är till för någon annan att åtnjuta). Myter och föreställningar om hur landsbygden bör vara liknas vid synen på de kvinnliga ideal som är en del av de konstruktioner och konstellationer som reproducerar ojämlikhet¹⁰⁵. Det maskulina å andra sidan representeras i denna teori av den urbana staden, vilken omhuldar och tämjer den naturliga landsbygden.

En ytterligare aspekt av landsbygdskursen är de element som beskriver landsbygden som en tillflyktsort dit de stressade stadsborna åker för att slappna av:

Att vistas i naturen ger både avkoppling och upplevelser som i dagens samhälle blir allt mer eftertraktade. Till länet kommer allt fler besökare från andra delar av landet och övriga världen. Det som lockar är bland annat tystnad, mörker, ljus, kyla, norrsken, snö och vistelse i naturen.¹⁰⁶

Bilden av landsbygden kan ses som positiv, härligt och välbehövligt för mänskligt välbefinnande, men ur en motsatt synvinkel skapas samtidigt en bild av landsbygden som måste upprätthållas för att behålla sitt värde. Ur denna aspekt blir stadens krav ett sätt att utöva och reproducera ett dominansförhållande där landsbygden mer eller mindre tvingas att fortleva utefter denna tilldelade identitet. Det ekonomiska intresset i situationen blir primärt, medan landsbygdens självbild och utvecklingsmöjligheter anpassas efter den ram som är styrande. Med andra ord upprätthålls ett urbant tolkningsföreträde där staden är normgivande och landsbygden underordnad med mindre potential.

---

¹⁰³ Norrbottens handlingsplan för Grön Infrastruktur (2018), s.24

¹⁰⁴ Henriksson & Kaijser (2017), s.207

¹⁰⁵ Johansson & Molina (2003), s.266

¹⁰⁶ Norrbottens handlingsplan (2018), s.69

Relationen mellan stad/landsbygd och klimatet har i analysens tidigare del bland annat beskrivits genom begreppet rekreation. Att landsbygden prioriteras i egenskap av friluftsliv och avkoppling visar på en tradition där staden och det urbana anses ha tolkningsföreträde gällande vilka anpassningsåtgärder som ska införlivas, samt på vilket sätt. Det ekonomiska intresset är synligt även här och visar sig inte endast genom att beskriva hur landsbygden ska tillgodose stadens behov, utan även genom att förklara hur rekreation och turism resulterar i ekonomisk vinning. Nedan visas ett exempel från EU:s dokument för implementering och effekter av Grön Infrastruktur.

The economic values of recreation and tourism is well documented, and include information on both market prices (especially expenditures and profit margins related to tourism), revealed preferences (especially travel cost methods and hedonic pricing) and stated preferences.¹⁰⁷

Genom rekreation framställs och reproduceras bilden av staden och landsbygden som två motpoler. Ur diskursen framgår att stad och landsbygd är ömsesidigt beroende av varandra, samtidigt som en tydlig över- respektive underordning framträder. Den urbana, såväl som den rurala normen förstärks i takt med att investeringsramen upprätthåller en ojämn maktbalans där ekosystemtjänster likställs med ekonomisk vinst. Resultatet blir följaktligen att landsbygden fräntas utvecklingsmöjligheter, så länge de inte gynnar staden. Slutligen kan konstateras att bilden av landsbygden och kvinnan som upprätthållare av stadens manliga ideal kan ses som ett sätt att reproducera och vidmakthålla en samhällelig obalans.

5.2.3 Människa och icke-mänskligt annat

Under denna rubrik framställs kort människans relation till icke-mänskligt annat utifrån de analyserade dokumenten. Syftet med denna del är att tydliggöra vilka intressen som speglas, respektive inte speglas i de politiska beslut som format Grön Infrastruktur. Ur ett intersektionellt perspektiv är det högst relevant att undersöka relationen mellan det mänskliga och det icke-mänskliga, eftersom det går att tala om ett tydligt hierarkiskt maktförhållande där komponenterna intra-agerar och därmed reproducerar varandra.

Människans dominans över icke-mänskligt annat

Precis som under rubriken *Stad kontra landsbygd* är knutpunkten *rekreation* relevant även i diskursen mellan människa och icke-mänskligt annat. Det är påtagligt att människan länge har

---

¹⁰⁷ ENV.B.2/SER/2010/0059, s.127

velat särskilja sig själv från naturen genom att förklara sig själv och det civiliserade samhället som en motsats till naturen och det vilda¹⁰⁸. Att tämja naturen och utnyttja dess resurser har bidragit till mänsklig såväl som samhällsligutveckling. De analyserade dokumenten är inget undantag från denna bild av relationen mellan mänskligt och icke-mänskligt. Här görs klart att naturen och dess resurser är till för människan att åtnjuta¹⁰⁹.

Biologisk mångfald är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att bidra till människors välbefinnande. Ekosystemtjänsterna är en bas för samhällsekonomi och välfärden. Både den offentliga och privata sektorn är direkt eller indirekt beroende av de tjänster som ekosystemen levererar.¹¹⁰

Ovan beskrivs ekonomisk vinning och mänskligt välbefinnande som centralt och viktigt för klimatpolitiska satsningar, samtidigt som naturen behöver skyddas och värnas om. Relationen mellan människa och natur skildras genomgående i samtliga dokument som ett förhållande där naturen är till för mänskligt nyttjande, parallellt med att den ska restaureras och undanhållas från allt för stor exploatering.¹¹¹ I propositionen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster slås exempelvis fast att skogens sociala och estetiska värden ska värnas för att tjäna mänskligt attraktionsvärde.¹¹² Den dubbla roll naturen ovan beskrivs inneha i förhållande till människan speglar de diskursiva maktrelationer som skapas genom intra-aktioner parterna emellan. Med andra ord bestäms definitionen av naturen som det icke-mänskliga inom ramen för den diskurs den ingår i¹¹³.

Slutligen kan konstateras att människans relation till det icke-mänskliga är komplex, men likt i ovan nämnda landsbygdsdiskurs är det samtidigt tydligt att det finns en över- och underordning när det kommer till vilka intressen som väger tyngst i slutändan. Här konstateras att de åtgärder som ger mänsklig njutning i form av rekreation såsom vackra naturområden, turistupplevelser eller hälsofrämjande effekter prioriteras.

5.2.4 Kunskap om naturen

Ett tydligt återkommande perspektiv i samtliga analyserade dokument är kopplingen mellan natur och *kunskap* om densamma. Termen kunskap är med andra ord en återkommande

---

¹⁰⁸ Lykke (2009), s.42

¹⁰⁹ Se exempelvis Prop. 2013/14:141, s.16; ENV.B.2/SER/2010/0059, *Content and aim*, s.IV

¹¹⁰ Prop. 2013/14:141, s.16

¹¹¹ Norrbottens handlingsplan (2018), s.13

¹¹² Prop. 2013/14:141, s.131

¹¹³ Bergström & Boréus (2005b), s.312

knutpunkt som påvisar i vilken utsträckning och kontext diskurserna uppstår och reproduceras. I texterna görs det klart att alla människor ska ha tillgång till naturen, samtidigt som vissa är i större behov av närhet till naturen än andra. Exempelvis presenteras nedan hur kunskap om naturen är en del av den svenska självbilden och därmed ett sätt att arbeta med att integrera ”icke-etniskt svenska” personer med låg kunskap. Med andra ord förutsätts att vissa människor besitter större kunskap om naturen än andra, samt att denna kunskap är en viktig del av Sveriges identitet. Nedan används analysverktyget för att förklara hur kunskap avgör vilka intressen som speglas i dokumenten, samt i vilken kontext de är synliga respektive inte synliga.

Kunskap synliggör politiska intressen

I de analyserade dokumenten beskrivs att alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.¹¹⁴ Strategin för Grön Infrastruktur konstateras därmed tillgodose mänskliga behov och ska samtidigt vara till för envar att åtnjuta. Vidare beskrivs Grön Infrastruktur innefatta ett stort antal fördelar för *stadens alla* invånare; oberoende kön, etnicitet och socioekonomisk status.¹¹⁵ Genom att identifiera ovanstående grupper uppmärksammas att dokumentens formgivare är medvetna om vikten av att tillgodose samtliga människors behov av närhet till gröna områden, samtidigt som det är en indikator på att det finns skillnader mellan människor, vilka baseras på just kön, etnicitet och socioekonomisk status.

I likhet med vad som framkom vid presentationen av tidigare forskning görs här ovan en uppdelning mellan olika identiteter där medlemmarna inom grupperna antas ha samma behov och förutsättningar.¹¹⁶ Det nämns dock inte vidare vad som impliceras med varken kön, etnicitet eller socioekonomisk status. Tystnaden kan därmed antas vara en redan föreställd bild av vem/vilka som ingår i respektive identifierad grupp.

Följaktligen beskrivs inte heller någonting om huruvida de tre grupperna intra-agerar, exempelvis i hur stor utsträckning en muslimsk kvinna med låg inkomst har/kommer att få tillgång till anpassningsåtgärderna kontra tillgängligheten för en ”etnisk svensk” man med hög inkomst. Det antas endast att den ”Gröna Infrastrukturen” kommer att få fördelaktiga effekter för alla. Enligt min tolkning tyder de identitetsbaserade uppdelningarna således på en medvetenhet om skillnader, men samtidigt ingen vilja att integrera ett sådant perspektiv i lösningsmodellerna.

---

¹¹⁴ Se exempelvis Prop. 2013/14:141, s.18

¹¹⁵ ENV.B.2/SER/2010/0059, s.124

¹¹⁶ Crenshaw (1991), s.1242

I Norrbottens handlingsplan anges dock att vissa grupper av människor har ett större behov av tillgång till natur och friluftaktiviteter, se citatet nedan:

Friluftslivet behöver tillgängliggöras för grupper av människor som kanske saknar ekonomi, kunskap, utrustning, har funktionshinder eller saknar någon att utöva det med. Friluftaktiviteter kan också bidra till insyn i svensk kultur och till minskat utanförskap.¹¹⁷

Detta textstycke implicerar inte endast att det finns grupper av människor vars tillgänglighet till naturen är sämre än andras, det visar även att *kunskapen* om naturen är ett sätt att förbättra integrationen i Sverige. Med andra ord används kunskapsdiskursen för att förklara vilka grupper som antas besitta mer, respektive mindre kompetens om naturen¹¹⁸. Till följd av ovanstående går även att utläsa att de som anses besitta kunskap om naturen är dem som har god ekonomi, de som tvärtom saknar kunskap identifieras med etnicitet och kan härmed antas vara dem som *inte* tillhör ”den svenska etniciteten.”

Längre fram i handlingsplanen beskrivs vidare hur bland annat kön, etnicitet och boendesituation (tätort eller landsbygd) påverkar personers kunskap om natur, men även möjlighet till friluftsutövande.¹¹⁹ Det nämns likväl inte vidare på vilket sätt de olika grupperna av människor antas besitta mer eller mindre kunskap och tillgång till grönområden, eller vad det har för effekter på vilka klimatpolitiska satsningar som prioriteras, respektive bortprioriteras. I samband med detta är det oundvikligt att påvisa hur Klimatanpassningsutredningen besvarade frågan om vilka konsekvenser utredningens förslag har för jämställdhet. Kort och koncist dras följande slutsats:

Utredningens förslag får inga konsekvenser för jämställdheten.¹²⁰

Citatet följs inte av någon vidare förklaring av vilka resultat som legat till grund för slutsatsen, istället nämns tidigare i texten att en ytterligare utredning bör tillsättas för att analysera klimatanpassningens konsekvenser för jämställdhet och integration¹²¹. Eftersom dokumentet inte tidigare har talat om jämställdhet eller ens nämnt ordet kön går följaktligen inte att vidare analysera citatet mer än att konstatera att slutsatsen dragits utan att frågan har undersökts.

---

¹¹⁷ Norrbottens handlingsplan (2018), s.24

¹¹⁸ Henriksson & Kaijser (2017), s.210

¹¹⁹ Norrbottens handlingsplan (2018), s.81

¹²⁰ SOU 2017:42, s.397

¹²¹ Ibid, s.381

Enligt vad som framkommit i ovanstående sammanhang har begreppet kunskap en nyckelroll och redogör följaktligen för vems intressen, samt i vilken kontext, en identifierad grupp återges i det empiriska materialet. Som nämndes inledningsvis i analysdelen är det därmed tydligt vilka grupper av människor som identifieras i vilka sammanhang, samt hur de inte omnämns i andra kontexter eller situationer.

5.2.5 Urfolk

Ett ytterligare tema som omnämns och uppmärksammas i relation till analysmaterialet är urfolk/samer. Till följd av att urfolk nästan uteslutande omtalas i Norrbottenshandlingsplan för Grön Infrastruktur kommer nedanstående analysdel specifikt att behandla detta dokument. Syftet med nedanstående text är att i enlighet med analysverktyget framvisa i vilken kontext, samt på vilket sätt det svenska urfolket, samer, omnämns i handlingsplanen. Därtill studeras vilka diskurser som uppstår och korrelerar med definitionen av samer.

Urfolk som indikator för Grön Infrastruktur

Den kursiverade rubriken antyder att diskursen cirkulerar kring relationen mellan urfolk och Grön Infrastruktur. Genom knutpunkten *kunskap* produceras och reproduceras makt, vilket visar på ett hierarkiskt förhållande mellan urfolk/samer och den svenska staten. Detta förhållande är framförallt synligt i Norrbottens handlingsplan där samerna uppges ha en speciell roll i implementeringsprocessen för Grön Infrastruktur, eftersom rennäringen anses gynna länets ekosystem¹²². Genomgående för dokumentet är såtillvida att samer identifieras och omnämns som renskötare, endast vid ett fåtal tillfällen förklaras att det även finns samer som livnär sig på fiske och jakt.¹²³

Fortsättningsvis identifieras samer med specifik kunskap och relation till naturen¹²⁴. Det tycks, enligt tidigare forskning, vara ett vanligt förekommande fenomen att urfolk omtalas som experter i frågor som rör naturen¹²⁵. Vidare är det endast i frågor om renen och rennäring som samernas kunskap efterfrågas, resultatet blir därav såväl en homogenisering av samer som grupp, som ett antagande att gruppen besitter specifik kunskap om naturen. Nedan beskrivs detta med ett citat från den studerade handlingsplanen:

---

¹²² Norrbottens handlingsplan (2018), s.21

¹²³ Ibid, s.22

¹²⁴ Ibid, s.71

¹²⁵ Henriksson & Kaijser (2017), s.224

Kopplingen mellan den samiska kulturen och renskötseln är mycket påtaglig i norra Sverige. Eftersom renkött och andra produkter från renskötseln (skinn, ben, horn) är en huvudinkomst för många samer och renskötsel dessutom är en central del av den samiska kulturen och identiteten, kan lavarna betraktas som en dubbel ekosystemtjänst som är grundläggande för både kulturella och försörjande ekosystemtjänster i fjäll- och skogslandskapet.¹²⁶

Här identifieras samerna främst i relation till renskötsel och som innehavare av speciell kunskap om naturen. Kunskapsdiskursen är återigen synlig, men den här gången som ett sätt att beskriva den samiska identiteten. I texten benämns samer som en homogen grupp med gemensamma intressen och viljor. Det ges inte heller någon vidare möjlighet för det svenska urfolket att utvecklas, tvärtom beskrivs identiteten som fast och beständig. Dessutom, likt i landsbygdsdiskursen, påtvingas samer att fortsätta med renskötseln på samma sätt som gjorts under århundraden, med hänvisning till att det gynnar ekosystemtjänster. Nedan citat är ett exempel på hur Norrbottens län framhåller betydelsen av att se rennäringen och Grön Infrastruktur som nödvändigt sammanlänkade.

I det samiska samhället binder grön infrastruktur samman människans och djurens färdvägar och är nödvändig för en fungerande renskötsel.¹²⁷

Vidare beskrivs renen som en indikator för Grön Infrastruktur eftersom den förflyttar sig och därmed aldrig betar ner specifika områden. Belastningen för marken blir därmed jämt fördelad.¹²⁸ Markanvändningen är med andra ord en viktig beröringspunkt för i vilken kontext samer omnämns i relation till rennäring. Här beskriver handlingsplanen vikten av att upprätta renstängsel för att förhindra att renarna vandrar över samebyns gränser¹²⁹. Stängslen är delvis till för att minska trafikolyckor där renar är inblandade, men kan också ses som ett sätt att hindra renarnas naturliga vandringsled.

Parallellt med detta framhäver Norrbottens län samisk kultur som ”en storslagen upplevelse”¹³⁰ för turister. Beskrivningen av urfolk som något beständigt, något som är till för övrig befolkning att beskåda likt en attraktion, synliggör de maktdiskurser som ligger till grund för synen på, och relationen mellan ursprungsbefolkning och statligt intresse¹³¹. Det kan

---

¹²⁶ Norrbottens handlingsplan (2018), s.71

¹²⁷ Ibid, s.92

¹²⁸ Ibid, s.22

¹²⁹ Ibid, s.76

¹³⁰ Ibid, s.47

¹³¹ Henriksson & Kaijser (2017), s.220-221

slutligen sägas att statens relation till urfolket är komplex och dubbelsidig. Å ena sidan framhäver regeringen samernas kunskap om naturen och vikten av urfolks rättigheter, att bevara kultur och tradition, å andra sidan står statliga intressen och ekonomisk vinning i motsats till detta.

Det framgick tydligt av ovanstående analys att *kunskap* är ett begrepp som återkommande ses i relation till mänsklig identitet. Begreppet används för att beskriva människors relation till naturen och därtill att vissa utpekade grupper anses besitta mer eller mindre av den. Exempelvis benämns det svenska urfolket samer i ett perspektiv där de anses besitta specifik kunskap om naturen,¹³² endast i egenskap av att tillhöra ursprungsbefolkningen. Det är problematiskt ur perspektivet att den samiska kulturen ses som beständig och som något som behöver fortsätta att befinna sig i samma kontext, med andra ord i motsats till förändring och utveckling. Kunskapen blir såtillvida slutligen ett sätt att befästa normen om vad som tillhör den samiska identiteten¹³³.

5.3 Knutpunkter

Sammanfattningsvis kan konstateras att de fem element som beskrevs ovan i analysens inledning: (I) *ekonomisk vinning*, (II) *stad kontra landsbygd*, (III) *människa och icke-mänskligt annat*, (IV) *kunskap om naturen* och slutligen (V) *urfolk*, har synts återkommande i de diskurser som synliggjorts i det empiriska materialet. De kursiverade underrubrikerna användes för att tydliggöra de diskurser som uppmärksammats med hjälp av följande knutpunkter: *utveckling*, *rekreation*, *kunskap*. Genom analysverktyget synliggjordes knutpunkterna för att vidare besvara frågorna om vilka intressen som speglas i dokumenten, samt vilka intersektionella perspektiv som placeras i diskursens insida respektive utsida.

I uppsatsens diskussionsdel redogörs vidare för elementen/temana och dess roll i relation till uppsatsens teoretiska ramverk, med syfte att belysa hur, samt i vilken kontext diskurser framträtt i materialet. Slutligen kommer diskussionen att behandla det faktum att intersektionella perspektiv (o)synliggjorts i analysmaterialet, därtill resoneras kring vilka konsekvenser detta faktum resulterar i.

---

¹³² Norrbottens handlingsplan (2018), s.71

¹³³ Henriksson & Kaijser (2017), s.216

6. Diskussion

I detta kapitel diskuteras analysen av det empiriska materialet och dess resultat i relation till uppsatsens syfte och frågeställningar. För att på ett tydligt sätt presentera vad som framkommit, samt vilken relevans resultatet har för uppsatsens syfte framställs redogörelsen nedan utifrån de frågeställningar som legat till grund för studiens ändamål.

6.1 Resultatdiskussion

Som presenterades i uppsatsens inledning är social ojämlikhet och miljöfrågor två aspekter som måste uppmärksammas, och sedermera även förstås i relation till varandra¹³⁴. Med hjälp av diskurser synliggörs och skapas förklaringar till vilka intressen som ligger till grund för klimatpolitikens utformning. Dessa diskurser, men också deras resultat, speglar sedan de åsikter och beslut som styr hur samhället konstrueras. I slutändan påverkas vi alla av samhällets utformning, om än inte i samma utsträckning eller på samma sätt.

Genom en feministisk intersektionell teori har jag analyserat det empiriska materialet och kommer nedan att uppfylla uppsatsens syfte, att skapa förståelse och förklaring till diskursers effekt för svensk klimatpolitik. Resultatdiskussionen har sin utgångspunkt i de frågeställningar som legat till grund för uppsatsen. Nedan redogörs därmed för hur diskurser synliggör de klimatpolitiska dokumentens utformning genom att påvisa vilka anpassningsåtgärder som prioriteras respektive bortprioriteras.

Vilka diskurser framträder i det valda materialet och vad åskådliggörs genom en intersektionell teori?

Trots att sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter ideligen framställs som jämbördiga och beroende variabler, vilka ska ligga till grund för klimatpolitikens utformning, är det tydligt att ekonomin har en speciellt betydelsefull roll i det analyserade materialet. De insatser och anpassningsåtgärder som lyfts fram i dokumenten legitimeras alltså genom ekonomisk vinning. För mig är det såtillvida tydligt att ekonomin har ett högt värde inom diskursen för klimatinsatser, vilket i sin tur leder till att Grön Infrastruktur förutsätts generera vinst. Resultatet av att ekonomisk vinning och klimatåtgärder ses som kompatibla och till och med antas förutsätta och legitimera varandra visar på en maktrelation där de insatser och åtgärder som inte genererar lika stor vinst utesluts ur diskursen.

---

¹³⁴ Sturgeon (2009), s.5

Ur ett intersektionellt perspektiv är det såtillvida märkbart att en aspekt av klassfrågor och socioekonomisk status genomsyrar dokumenten och synliggörs genom knutpunkter som *utveckling* och *kunskap*. Dessa knutpunkter omges av ord som skapar och får betydelse av varandra och i relation till knutpunkterna, så kallade ekvivalenskedjor. Utveckling och kunskap används sedermera för att beskriva positiva, såväl som negativa sammanhang där ekonomi och status på olika sätt förutsätts eller projiceras på vissa samhällsgrupper. Genom att nämna att vissa grupper; personer med lägre ekonomisk status, samt annan etnicitet än svensk, är i speciellt stort behov av tillgång till Grön Infrastruktur påvisas en medvetenhet om de sociala aspekter som samhället och politiken brottas med. Följaktligen uppmärksammas problemområden, men när exempel på åtgärder presenteras innefattas dessa grupper *inte*. Detta ger en tydlig bild av att vissa intersektionella perspektiv exkluderats från diskursen, till förmån för andra högre prioriterade lösningar. Att vissa identiteter omnämns i en kontext som framstår som problematisk reproducerar följaktligen ett förhållande av makt¹³⁵.

En liknande situation uppstår i diskursen mellan stad och landsbygd. Här är stadens makt över landsbygden synlig genom att landsbygden anses vara till för *rekreation* och produktion för stadens/stadsbornas behov. De klimatåtgärder som exemplifieras i dokumenten framhäver vikten av att investera i Grön Infrastruktur för staden, alltmedan landsbygden ska utvecklas på ett sådant sätt att den anpassas efter stadsbornas behov och önsknings. I texterna exemplifieras detta genom att landsbygden ses som en tillflyktsort som är till för rekreation i form av avkoppling, vackra vyer och friluftsliv¹³⁶. Det intersektionella perspektivet användes i denna diskurs för att förstå hur maktbalansen mellan de två parterna kan liknas vid relationen mellan manligt och kvinnligt. En idealiserad bild av hur landsbygden, respektive kvinnan, ska/bör vara reproduceras genom en feminisering av landsbygden som i kontakt med naturen och det ociviliserade, vilket därmed behöver omhuldas och tämjas av den manliga staden.

Likheten mellan denna diskurs och diskursen mellan människa och icke-mänskligt annat är slående, här förstås nämligen att naturen endast prioriteras då den ger människan njutning genom ekonomisk vinning, kulturell upplevelse eller är hälsofrämjande. Denna diskurs är tydligt kopplad till människans vilja att särskilja sig själv från naturen genom att förklara sig själva och det civiliserade samhället som en motsats till naturen och det vilda¹³⁷. Här är det alltså påtagligt att människans makt över det icke-mänskliga kan ses som ett

---

¹³⁵ Se exempelvis Hermele, Kenneth (2017), *Ordens makt: Om allmänningens tragedi, hållbar utveckling, avlämning, miljöbelastning och ojämnt utbyte*; I Jönsson, Erik och Andersson, Elina, *Politisk ekologi. Om makt och miljöer*, s.87

¹³⁶ Se exempelvis Prop. 2013/14:141, s.30-31; Norrbottens handlingsplan (2018), s.24

¹³⁷ Naturvårdsverket (2006), *Naturen som kraftkälla. Om hur och varför naturen påverkar hälsan*, s.8

dominansförhållande där det icke-mänskliga framställs i ljuset av det ociviliserade, och ska därav kontrolleras av människan.

Att naturen och kunskapen om densamma ses i olika ljus och definieras på olika sätt beroende på vem/vilka grupper som nämns i kontexten är väl synligt i de analyserade dokumenten. I motsats till kunskapsdiskursen kring naturen där socioekonomisk status och ”icke-svensk etnicitet” framställs tillsammans med låg kunskap, verkar urfolks kunskap om naturen framhävas som något positivt. I Norrbottens handlingsplan beskrivs traditionell samisk rennäring till och med vara en indikator för implementering av Grön Infrastruktur¹³⁸.

Problematiskt i denna situation är, likt vad som presenterats i analysdelen, att vissa identiteter framställs som en homogen grupp med gemensamma intressen, åsikter, kunskap och vilja. Därtill blir exempelvis urfolket genom geografisk anknytning till Norrbotten¹³⁹ och fjällen även ett sätt att locka turister. Den samiska identiteten nämns vidare nästan uteslutande i relation till klimatet som bärare av specifik kunskap om naturen, renskötsel och traditionellt hantverk, såtillvida formas och upprätthålls en exotifierad bild av hur samer och den samiska kulturen och levnadssättet är och bör vara.

Genom att likställa traditionell renskötsel med Grön Infrastruktur förutsätts att Sveriges urfolk fortsätter att leva på samma sätt även i framtiden. Samtidigt begränsas renskötseln till specifika områden, vilka tillhör samebyns mark, och omgärdas därtill av stadens gråa infrastruktur och tekniska konstruktioner. Detta komplexa tillstånd försvårar och legitimerar samtidigt statens makt över urfolk.

Ur ett intersektionellt perspektiv är det tydligt att staten projicerar en bild av samisk identitet på samerna, med andra ord förväntas de leva upp till denna bild och hindras därmed att utvecklas på något annat sätt. Till följd av att samers intresse endast tillfrågas i relation till rennäring exkluderas dem som grupp från andra politiska situationer. Det problematiska med diskursen kring samer är därmed inte endast rasifiering, exotifiering och diskriminering, det är även problematiskt att de anses stå utanför den moderna utvecklingen och de politiska beslut som fattas¹⁴⁰.

Vilka intressen speglas i dokumenten, samt vilka konsekvenser följer av det?

---

¹³⁸ Norrbottens handlingsplan (2018), s.22

¹³⁹ Henriksson & Kaijser (2017), s.224

¹⁴⁰ Ibid, s.216

Ett resultat av att implementeringen av strategin står i beroendeförhållande till ekonomiska intressen är att satsningar görs hellre i vissa områden och delar av landet än i andra. De politiska dokumenten speglar ur detta perspektiv även en viss typ av diskurser där det synliggörs maktbalanser mellan exempelvis höginkomsttagare och låginkomsttagare, stad och landsbygd, mänskligt och icke-mänskligt annat, svensk etnicitet och annan etnicitet, eller urfolk och majoritetsfolk.¹⁴¹ Som ett resultat av att vissa grupper i samhället anses besitta viss (o)kunskap reproduceras med andra ord ojämlika maktförhållanden där vissa insatser prioriteras framför andra.

Det intersektionella perspektivet på den ”manliga” stadens hårda utformning speglar exempelvis hur landsbygden ska vara. Genom att landsbygden underordnas staden minskar och begränsas landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Ur denna aspekt är det tydligt att den ekonomiska vinningen anses ligga i investeringar som rör staden, hellre än landsbygden. Detta är tydligt när det presenteras att personer som bor i socioekonomiskt utsatta områden är i stort behov av Grön Infrastruktur, samtidigt som satsningar på innerstaden nämns som enda exempel på hur strategin kan implementeras i staden.

Ur andra aspekter används diskurserna om utveckling och kunskap för att legitimera statens maktutövande gentemot det svenska urfolket. Det kan tolkas som att naturen och det som anses ha koppling till den, i en generell mening är till för människor, specifikt de som tillhör en norm av ”svensk etnicitet, övre medelklass”, att åtnjuta. Det kan tyckas radikalt uttryckt, men är ett faktum som har blivit tydligt genom denna studie. På något sätt finns en underliggande norm och förutfattad mening om att naturen och det naturliga, eller ens det som har koppling till det icke-mänskliga, tillåts domineras. Med detta sagt är det inte alltid ur en negativ aspekt, men det står ändå klart att dessa normer är en del av vårt samhälle, samt att det projicerar och framhåller vissa identiteter framför andra.

För att återkoppla till uppsatsens inledande del där den svenska staten framställde sig själv som framstående i klimatfrågor då sociala aspekter, såväl som urfolks rättigheter prioriteras, kommer denna självbild vidare att diskuteras. Diskussionen tar som presenterat avstamp i Sveriges självbild, vilket sedermera leder in på de konsekvenser ett uteblivet intersektionellt perspektiv resulterar i.

Sveriges nuvarande regering var först i världen med att utropa sig som feministisk. Trots att regeringen inte själv explicit definierat vad uttalandet per sig betyder i enskilda frågor presenteras att jämställdhet och jämlikhet är grundläggande värderingar som ska genomsyra

---

¹⁴¹ Henriksson & Kaijser (2017), s.223

samtliga åtaganden och beslut. Det förklaras vidare att jämställdhet anses vara en fundamental aspekt för att uppnå en hållbar utveckling där mänskliga rättigheter, samt demokrati- och rättvisefrågor ses som odelbara principer¹⁴². Till följd av detta har den svenska staten även självutnämnt sig till ett av de länder i världen där urfolks rättigheter prioriteras i störst utsträckning. I propositionen som legat till grund för strategin för Grön Infrastruktur utropar Sverige dessutom en speciell satsning på samernas situation i relation till klimatanpassningsåtgärder¹⁴³.

Den intersektionella diskursanalys som studien grundas på har synliggjort vikten av representation från- och rättigheter för, de människor som är i störst behov av det. Med hänvisning till den ojämlikhet och maktobalans som påvisats i denna uppsats har det intersektionella perspektivet följaktligen synliggjort att vissa människor är i extra stort behov av specifika rättigheter¹⁴⁴. Det är dock viktigt att ha i åtanke att alla maktstrukturer (såsom patriarkat, kolonialism, rasism) inte fungerar på samma sätt, även om det finns liknande mönster och karakteristiska drag för dominant förtryck. Det intersektionella perspektivet belyser förtryck och ojämlikhet av olika slag, men ser också hur dessa intra-agerar inom och mellan diskurserna.

Förgivettagna kontexter problematiseras genom att den intersektionella analysen synliggör rådande maktstrukturer.¹⁴⁵ Trots att den svenska regeringen uttrycker specifika satsningar på urfolk, samt att jämställdhet och sociala aspekter ska genomsyra varje beslut i klimatfrågan är det tydligt att så inte är fallet. De diskurser som framhållits i denna studie har använts för att identifiera hur verkligheten beskrivs och förstås, vilket i sin tur avgör vilken politik som anses vara legitim och ändamålsenlig¹⁴⁶.

I dokumenten är det inte synligt att varken jämställdhet, urfolk eller sociala aspekter tas i beaktan vid de beslut som fattas. Istället tycks dessa aspekter befinna sig i diskursens utsida och därmed inte anses vara legitimerande nog för att styrka vilka klimatpolitiska beslut som ska fattas, eller hur exempelvis anpassningsåtgärder ska utformas. Hårdraget är det med andra ord till och med så att alla människors rättigheter i framtiden inte kan sägas vara tillgodosedda, eftersom de grupper som drabbas hårdast av klimatförändringar är just urfolk, kvinnor och människor med sämre ekonomiska förutsättningar¹⁴⁷. Det är även dessa människor som *inte* tas

---

¹⁴² Se Regeringskansliet, *Feministisk regering*, hämtad 12 maj 2018

¹⁴³ Prop. 2013/14:141, s.41

¹⁴⁴ Henriksson & Kaijser (2017), s.211

¹⁴⁵ Ibid, s.206

¹⁴⁶ Hermele (2017), s.89

¹⁴⁷ UN Women Watch (2009), *Fact sheet on women, gender equality and climate change*, hämtad 4 Maj 2018

i beaktan vid miljömässiga satsningar, liksom de satsningar beskrivna i de analyserade dokumenten. Deltagande i den politiska, ekonomiska och sociala sfären är avgörande för människors sårbarhet inför klimatförändringarna, därför är det viktigt att uppmärksamma de samhällsstrukturer som ligger bakom utformningen av och insatserna för miljöpolitiska frågor. Det intersektionella perspektivet har såtillvida varit viktigt för att förklara och synliggöra vilka sociala konstruktioner och strukturer som reproducerar vissa grupper som sårbara, men samtidigt vilka satsningar som görs för dessa människor. Social och politisk jämlikhet är förutsättningen för en hållbar utveckling, utan detta perspektiv finns risken att även de mest basala mänskliga rättigheterna inte kan upprätthållas.

7. Slutsats

I detta kapitel redogör jag för de slutsatser studien resulterat i. Avsikten med slutsatsens är att återknyta till uppsatsens syfte och frågeställningar, men också att framställa hur studien bidragit till forskningsområdet, samt till viss del även till studier i mänskliga rättigheter. Avslutningsvis presenteras därefter ett par förslag på vidare forskning.

7.1 Står svensk klimatpolitik på (o)jämlika grunder?

Det teoretiska och metodologiska ramverk som legat till grund för analysen av det empiriska materialet har använts för att synliggöra hur den svenska staten avser att gestalta och implementera nutida och framtida klimatpolitik. Genom uppsatsens syfte, att skapa förståelse och förklaring för diskursers effekt för svensk klimatpolitik, framhävs de intersektionella perspektiv som inkluderas respektive exkluderas i dokumenten. Resultatet påvisar att *om* ett feministiskt intersektionellt perspektiv varit en del av framtagningen och utformningen av de analyserade dokumenten hade inkludering av kön, klass, etnicitet och icke-mänskligt annat varit synligt. Detta samtidigt som vikten av sociala aspekter, samt betydelsen av jämlikhet och jämställdhet framhållits i frågor som handlar om klimatet. Med detta sagt kunde klimatpolitiken varit utformad så att den *verkligen* uppfyller såväl nationella som internationella åtagande och målsättningar om en hållbar utveckling. Nedan presenteras uppsatsens resultat utifrån de två frågor som legat till grund för att uppfylla uppsatsens syfte.

Initialt ställdes frågan om vilka diskurser som framträder i det empiriska materialet, samt vilka aspekter som åskådliggörs med hjälp av en intersektionell teori. Enligt vad som framkommit i uppsatsens analys- samt diskussionsdel är det tydligt att det i klimatpolitiken finns en större och mer övergripande diskurs som är centrerad kring ekonomisk vinning. I denna diskurs likställs Grön Infrastruktur med ekonomisk vinst, vilket leder till att anpassningsåtgärder förutsätter kapitalackumulation.

Under rubrikerna *ekonomisk vinning* och *stad kontra landsbygd* är det vidare särskilt tydligt att ekonomiska intressen återkommande används i relation till knutpunkten *utveckling*, för att beskriva och legitimera de beslut som fattas kring anpassningsåtgärder. Fortsättningsvis har *kunskapsdiskursen* framstått som central i relation till såväl urfolk som etnicitet och klassfrågor. Diskursen används för att innesluta eller utesluta identifierade grupper av människor, exempelvis inkluderas samer genom att de anses besitta specifik kunskap om naturen, samtidigt som ”annan än svensk etnicitet” och låginkomsttagare inkluderas genom exkludering med hänvisning till låg kunskap.

Vidare förutsätter *rekreationsdiskursen*, för det första, att landsbygden ska anpassas och utvecklas efter staden och stadsbornas behov, för det andra antas att alla har råd, tid och möjlighet att ta sig ut på landsbygden för att åtnjuta naturen och det icke-mänskliga. Det är med andra ord väl synligt i det analyserade materialet att fakta om sociala perspektiv på klimatfrågan, exempelvis att de som bor i socioekonomiskt utsatta områden är i stort behov av tillgång till Grön Infrastruktur, omnämns men *ej prioriteras* i exemplifierade lösningsmodeller.

Ur ett intersektionellt perspektiv är diskurserna tydliga indikatorer för vilka grupper som inkluderas respektive exkluderas i klimatfrågan. Det är viktigt att uppmärksamma att de grupper som inkluderas också är de som tolkar och definierar såväl klimatförändringar som lösningar på densamma. I de analyserade dokumenten är det tydligt att socialt marginaliserade grupper ges minst utrymme, vilket tyder på att personer som befinner sig i en så kallat ”socioekonomisk elit” är de som dokumenten formas kring och därmed politiken satsar sina anpassningsåtgärder på.

Den andra frågan uppsatsen utgår från ämnar uppmärksamma vilka intressen som speglas i dokumenten, samt att undersöka vad konsekvenserna blir av att just dessa perspektiv uppmärksammas och inte andra. Som nämnts ovan är det tydligt att sociala aspekter ska vara en del av svensk klimatpolitisk utformning, men att det *inte* tycks vara en aspekt som ses som jämbördig med ekonomi och miljö. Det intersektionella perspektivet och diskursanalysen belyser därmed ojämlikhet och maktobalans i klimatpolitikens utformning. Det är såtillvida påtagligt att den svenska staten prioriterar vissa beslut framför andra, exempelvis innerstadsområden där människor har råd och är villiga att betala för gröna takterrasser, hellre än i en förort där insatsen (i enlighet med analysmaterialet) verkligen gör skillnad. Särskilt synligt i det empiriska materialet är intra-aktionen mellan klass och etnicitet. Relationen mellan de två begreppen är i sig ett fenomen som återkommande uppmärksammas genom en postkolonial struktur där klassism och rasism legitimerar tolkningsföreträde och där det finns en tydlig över- och underordning.¹⁴⁸ Detta perspektiv är synligt genom samtliga dokument där fokus ligger på att tillfredsställa de välbärgade stadsbornas intressen och ekonomisk vinning, medan ”annan etnicitet än svensk”, urfolk, låginkomsttagares och det icke-mänskligas intressen eller behov inte prioriteras.

Därtill är genusperspektivet inte synligt genom uttryckta beskrivningar av kön/man/kvinna, utan det är istället synligt genom samhällets förhållande till naturen och det naturliga. Kvinnan och det feminina används, enligt min tolkning, i dessa fall för att beskriva och legitimera

---

¹⁴⁸ Se exempelvis i Kaijser, Anna (2011), *Intersectionality for climate solidarity. On climate discussion in Bolivia and the importance of analytical complexity*, s.77

dominansförhållande över det icke-mänskliga. Naturen och det icke-mänskliga ses därmed som en handelsvara med ekonomisk vinst som villkor för dess existens. Det kan vidare antas att en specifik syn på miljö och klimatfrågor framställs som given och därmed legitimerar dess reproduktion. Enligt min tolkning baseras svensk klimatpolitik såtillvida på en övergripande dominerande diskurs där ekonomisk vinning och stadsmiljön ges företräde. Inom diskursen syns sedan mindre diskurser kretsa kring knutpunkter som *kunskap*, *utveckling* och *rekreation*. De klimatpolitiska dokumenten är med andra ord ett sätt att se rådande maktstrukturer och förhållanden av dominans.

Slutligen kan noteras att de analyserade dokumenten utgår från en hegemonisk konstruktion av svensk klimatpolitik. Den ekonomiska vinningen och dess likställdhet med miljörelaterade anpassningsåtgärder prioriteras, vilket gör att andra åtgärdsalternativ, där miljö och sociala aspekter tas i beaktning, bortprioriteras. Trots att ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter ska ses tillsammans har ekonomin företräde. Resultatet av uppsatsen visar att normer och sociala identitetskonstruktioner fortsätter att vara grund för klimatpolitikens utformning, vilket i sin tur leder till att marginaliserade grupper ges lägst prioritet vid beslut om anpassningsåtgärder. I ett system där marginalisering och dominansförhållanden upprätthålls och reproduceras ökar varken jämställdhet eller jämlikhet, följaktligen prioriteras inte heller en hållbar utveckling där diskriminering avskaffas och mänskliga rättigheter *verkligen* tillfaller envar.

7.2 Förslag på framtida forskning

Ett av uppsatsens mål var att skapa en grund för vidare forskning på klimatfrågor ur ett intersektionellt perspektiv. Det är med andra ord högst relevant att fortsätta uppmärksamma hur diskurser kan synliggöra diskriminering och maktstrukturer i samhället, speciellt i relation till klimatpolitik. Efter vad som framkommit av denna studie är det tydligt att jämställdhet och jämlikhet omnämns, men inte prioriteras. Därmed vore det intressant att forska vidare på hur fler internationella och nationella implementeringsdokument för hållbarhet förhåller sig till relationen mellan miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter. Det vore även relevant att använda sig av andra metodologiska verktyg, exempelvis intervjuer eller fältstudier för att undersöka hur människor själv uppfattar sin egen och andras roll i frågor där jämställdhet, jämlikhet och klimat ses tillsammans. Avslutningsvis vore det intressant att genom en komparativ studie undersöka om/hur diskursen har förändrats över tid, inom såväl som mellan stater.

Referenslista

Primärkällor

Institute for European Environmental Policy (den 22 December 2011) *Green Infrastructure, Implementation and Efficiency* (ENV.B.2/SER/2010/0059)

Länsstyrelsen Norrbotten (2018) *Norrbottens handlingsplan för Grön Infrastruktur*, Rapportnummer 2018/8

Proposition 2013/14:141 *En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster*

Policy Department DG External Policies. (2012). *Human Rights and Climate Change: EU Policy Options*. European Parliament. Brussels: European Parliament Policy Department.

SOU 2017:42 Vem har ansvaret?

United Nations (den 10 December 1948). The Universal Declaration of Human Rights.

United Nations (den 21 December 1965). International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. New York, USA.

United Nations (den 18 December 1979). International Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. New York, USA.

United Nations (den 13 September 2007). Declaration on the Rights of Indigenous Peoples.

United Nations (2015). *Paris Agreement*.

United Nations Environment (1992). *CBD, Convention on Biological Diversity*, Aichi Biodiversity Targets

Sekundärkällor

Litteratur

Allwood, G. (2014). Gender mainstreaming and EU climate change policy. i E. Weiner, & H. MacRae, *The persistent invisibility of gender in EU policy* (special issue 1, article 6 uppl., Vol. 18, ss. 1-26). European Integration online Papers.

Bergström, G., & Boréus, K. (2005a). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. i G. Bergström, & K. Boréus, *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Vol. andra upplagan, ss. 9-41). Lund, Sverige: Studentlitteratur.

Bergström, G., & Boréus, K. (2005b). Diskursanalys. i G. Bergström, & K. Boréus, *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Vol. andra upplagan, ss. 305-362). Lund, Sverige: Studentlitteratur.

- Brandstedt, E. & Bergman, A., (2013), *Climate rights: feasible or not?* Environmental politics, 22:3, 394-409. Published by Taylor & Francis.
- Crenshaw, K. (juli 1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics and Violence against Women of color. *JSTOR*, 43(6), 1241-1299.
- Cudworth, E. (2005). *Developing Ecofeminist Theory. The Complexity of Difference*. New York, United States: Palgrave MacMillan.
- de los Reyes, P., & Molina, I. (2003). Kalla mörkret natt! Kön, klass och ras/etnicitet i det postkoloniala Sverige. i P. de los Reyes, I. Molina, & D. Mulinari, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige* (ss. 295-317). Stockholm, Sverige: Bokförlaget Atlas.
- de los Reyes, P., Molina, I., & Mulinari, D. (2003). Introduktion- Maktens (o)lika förklädnader. i P. M. de los Reyes, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm, Sverige: Bokförlaget Atlas.
- Giddens, A. (2009). *Sociology* (6 uppl.). (W. P. Sutton, Red.) Cambridge, United Kingdom: Polity Press.
- Godfrey, P. C. (2012). Introduction: Race, Gender & Class and Climate Change. *Jean Ait Belkhir, Race, Gender & Class Journal*, 19(1/2), ss. 3-11.
- Henriksson, M., & Kaijser, A. (2017). Att ställa andra frågor- intersektionalitet och feministisk politisk ekologi. i E. Jönsson, E. Andersson, *Politisk ekologi. Om makt och miljöer* (ss. 205-230). Lund, Sverige: Studentlitteratur.
- Hermele, K. (2017). Ordens makt: Om allmänningens tragedi, hållbar utveckling, avlänkning, miljöbelastning och ojämnt utbyte. i E. Jönsson, & E. Andersson, *Politisk ekologi. Om makt och miljöer* (ss. 85-116). Lund, Sverige: Studentlitteratur.
- Jørgensen Winther, M., & Philips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. (S.-E. Torhell, Övers.) Lund, Sverige: Studentlitteratur.
- Johansson, S., & Molina, I. (2003). Kön och ras i rumsliga identitetskonstruktioner. i P. de los Reyes, I. Molina, & D. Mulinari, *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige* (ss. 263-294). Stockholm, Sverige: Bokförlaget Atlas.
- Kaijser, A. (2011). Intersectionality for climate solidarity. On climate discussions in Bolivia and the importance of analytical complexity. *Tidskrift för genusvetenskap*(4), ss. 61-85.
- Kaijser, A., & Kronsell, A. (2014). Climate change through the lens of intersectionality. *Environmental Politics*, 23(3), ss. 417-433.
- Lykke, N. (2003). Intersektionalitet- ett användbart begrepp för genusforskningen. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift*(1), ss. 47-56.

- Lykke, N. (2005). Nya perspektiv på intersektionalitet. Problem och möjligheter. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*(2-3), ss. 7-17.
- Lykke, N. (2009). Non- Innocent Intersections of Feminism and Environmentalism. *Kvinder, Køn & Forskning*(3-4), ss. 36-44.
- Lykke, N. (2010). *Feminist Studies. A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*. New York: Routledge.
- MacGregor, S. (December 2010). Gender and climate change: from impacts to discourses. *Routledge. Taylor and Francis Group*, 6(2), ss. 223-238.
- Magnusdottir, G., & Kronsell, A. (2014). The (In)visibility of gender in Scandinavian Climate Change Policy-Making. *International Feminist Journal of Politics*, 17:2, ss. 308-326.
- Språkrådet (2008). *Svenska skrivregler*. Stockholm: Liber.
- Sturgeon, N. (2009). *Environmentalism in popular culture: Gender, race, sexuality, and the politics of the natural*. Tucson, USA: The University of Arizona Press.

Internetkällor

- European Commission (12 September 2016) *The EU Strategy on Green Infrastructure*. Hämtat den 5 Maj 2018:
http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm
- Nationalencyklopedin, *Etnicitet*. (H. Lindholm, Redaktör) Hämtat den 15 April 2018 från Nationalencyklopedin:
<http://www.ne.se.proxy.mau.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/etnicitet>
- Nationella sekretariatet för genusforskning. (den 31 Mars 2016). *Om kön och genus*. Hämtat den 8 Maj 2018 från Nationella sekretariatet för genusforskning:
<https://www.genus.se/kunskap-om-genus/om-kon-och-genus/>
- Naturvårdsverket. (2006). *Naturen som kraftkälla. Om hur och varför naturen påverkar hälsan*. Hämtat den 6 Maj 2018 från Naturvårdsverket:
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8252-3.pdf?pid=3961>
- Naturvårdsverket, *CBD- Konvention om biologisk mångfald*. (A. Weibull, Redaktör) Hämtat den 23 April 2018 från Naturvårdsverket: <http://www.naturvardsverket.se/cbd>
- Naturvårdsverket. (den 12 Mars 2018). *Grön infrastruktur*. (I. Honer, Redaktör) Hämtat den 18 April 2018 från Naturvårdsverket: <http://www.naturvardsverket.se/gron-infrastruktur>
- Norrbottn Länstyrelse. (u.d.). *Om länet*. Hämtat den 18 April 2018 från Länstyrelsen Norrbotten: <http://www.lansstyrelsen.se/Norrbotten/Sv/om-lansstyrelsen/om-lanet/Pages/default.aspx>

Regeringskansliet. (u.d.). *Feministisk regering*. Hämtat den 12 Maj 2018 från Regeringskansliet: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/feministisk-regering/>

Regeringskansliet. (2015). *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Hämtat den 18 April 2018 från Regeringskansliet: <https://www.regeringen.se/48e36d/contentassets/a69f085ada12410989115a1ff64be6d8/att-forandra-var-varld-agenda-2030-for-hallbar-utveckling>

Romson, Å. (den 22 April 2016). *Åsa Romsons tal vid klimatmötet i New York*. Hämtad den 23 April 2018 från Regeringen: <http://www.regeringen.se/tal/2016/04/asa-romsons-tal-vid-klimatmotet-i-new-york/>

UN Women Watch (2009), Fact sheet, *women, gender equality and climate change*, hämtad 4 Maj 2018: http://www.un.org/womenwatch/feature/climate_change/downloads/Women_and_Climate_Change_Factsheet.pdf